

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY, 1957

NINA BENSTEAD VASARIO 16-TOS PROGRAMOJE
1957 M. VASARIO MEN.

TURINYS

CONTENTS

Prel. Kazimieras Šaulys, ISTORIJO RATAS SUKASI	3
Walter Chase, SIMBOLINIS LIETUVIO PASAS	4
LIETUVIŠKASIS AMERIKOS BALSAS, pasikalbėjimas su A. B. lietuviško sk. vedėju Dr. K. Jurgėla	5
J. Tininis, I LITUANI — Kompozitorius Ponchielli ir jo opera "Lietuviai"	7
L. R., PAULIUS JURKUS KVIEČIA Į SMILGAIČIUS	8
Juozo Mikšto POEZIJA: Vakaras parke, Gyvenk, Nakties daina, Įsivaizdavimas ir kt.	9
Jonas Aistis, PASTOVIOS TAIKOS SĄLYGOS, pabaiga	10
PERKAMIAUSIOS KNYGOS	11
J. K., KALBA — NAUJAS GINKLAS	12
Xerxes, SESERYS KESMINAITĖS IR IŠRAIŠKOS ŠOKIS	14
VEIDAI IR VAIZDAI, iliustruota kronika	16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	18

ENGLISH SECTION

THE DAY IS NOT COME YET by the Supreme Committee for Liberation of Lithuania	19
MUSEUM OF WAR IN KAUNAS — A LITHUANIAN SHRINE by Gen. Stasys Raštikis	20
FROM THE LITHUANIAN POETS	22
A LIFETIME OF MUSIC, Chorus director K. Steponavičius by J. Ignatonis	22
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS by A. Bernotas	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
BAUBLYS — A Lithuanian tree trunk house	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Elena TUMIENĖ	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS—BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Blūmas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROOKLYN, N. Y.: G. Ponikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZABETH, N. J.: J. A. Ribinski; HARTFORD, CONN.: A. Jaras; LOS ANGELES, CALIF.: Pr. Gasparonis, L. Briedis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis,

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: Plymouth 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuviu".
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Skaitytojų pageidavimu prenumeratą atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiros pranešimo.
Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent.
Otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiros numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c.

PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Nina Benstead of Vancouver, B. C., Canada, plays the marimba dressed in Lithuanian national costume. Her mother is Lithuanian (Ona Kazlauskaitė), her father English. This picture appeared as a cover on "The Province B. C. Living".

Back Cover

Monument to those fallen for Lithuanian freedom, in the garden of the Kaunas Museum of War. The monument is constructed of stones gathered from various battle fields. Also on this site is the Tomb of the Unknown Soldier.

Photo V. Augustinas

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S. Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas, Draugas, Naujienos, Sandara.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, P. Ramanauskas, J. Pautienius.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, Kun. J. Klimas, S. Minkus.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Jukbaitis, Kun. J. Klimas, S. Minkus.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library, M. Šimonis.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas.

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius, L. Meyer.

Brooklyn, N. Y. — Laima, Darbininkas, Karys, Vienybė.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas, Kun. L. Musteikis.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Pittsburgh, Pa. — P. Žilionis.

Cleveland, Ohio — P. Joga.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitis.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Hartford, Conn. — V. Nenortas.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamošiūnas.

Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

New York, N. Y. — Tėvynė.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A. Bajorinas, Baltic Restaurant, A. Kuolas, Rūta Restaurant, J. Smolskis, Tėviškės Žiburiai, Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.

St. Catharines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskis (Parish Library), Nepriklausoma Lietuva.

Winnipeg, Man. — S. Bujokas.

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

Nottingham — K. Rozanskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide — Kun. P. Jatulis.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Hindmarsh — Australijos Lietuvis.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubilius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Muncelis.

NAUJOJOJE ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

LIETUVIŲ DIENOS

1957, VASARIS

Nr. 2

CHICAGOS APSKRITIES BALFO nariai ir bendradarbiai, praėjusių metų gale pagerbę naujai perrinktą pirm. kan. dr. J. B. Končią. Iš k. į d. (sėdi): kun. A. Trakis, O. Krikščiūnienė, inž. A. Rudis, kun. S. Šantaras, M. Rudienė, kan. J. Končius, P. Grybienė, A. Gintneris, J. Skorubskas; stovi: I. Petrauskas, Br. Tubelis, I. Daukus, Alb. Dzirvonas, J. Bernotas,

Pr. Ūselis, J. Kerulis, K. Bružas, P. Mažrimas, P. Bičiūnas ir D. Sabalis.

BALF DISTRICT OFFICIALS and co-workers. Group met to honor BALF pres. Dr. Končius, Chicago, Ill.

Foto B. Lungys

ISTORIJOS RATAS SUKASI

*Prelatas KAZIMIERAS ŠAULYS, Lugano Šveicarija,
Lietuvos Nepriklausomybės Akto, Signataras*

Gyva valstybingumo tradicija. Buvusios lenkiškai-lietuviškos Respublikos padalinimai, įvykę 18-jo šimtmečio gale, paskelbė panaikintą Lietuvos Valstybės, Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės, nepriklausomybę ir beveik visą mūsų kraštą pavergė svetimai visais atžvilgiais caro Rusijos valdžiai (1795).

Padalinimo aktai išbraukė Lietuvą, kaip politinį vienetą, iš nepriklausomų valstybių skaičiaus, bet Lietuvos žmonių sąmonėje pasiliko gyva, tvirta valstybingumo ir nepriklausomybės tradicija.

Visi visuomenės sluogsniai, artojai ir darbo žmonės, dvarininkai ir didikai, gal ne visi vienu metu, bet tais pačiais išskaičiavimais, gaivinosi ir didžiavosi savos valstybės padavimais, visi lygiai neapkentė atėjusių maskolių, pravoslavų. Visi atsiųstieji *činai* (valdininkai), *učyteliai* (mokytojai), *posielencai* (burliokai) — buvo laikomi žemesnės kultūros asmenimis. Panaši visuomenės nuotaika yra gyvai atvaizduota Adomo Mickevičiaus raštuose, *Pono Tado* poemoje ir kituose.

Čia tenka griežtai skirti *valstybiškumo* sąvoką nuo *tautiškumo*. Visi brangino krašto politinę nepri-

klausomybę, bet ne visi laikė save lietuviais. Buvo lietuvių, išauklėtų svetimos kultūros įtakoje, turėjusių kitas tautiškas aspiracijas, vėliau nutolusių ir nuo nepriklausomos Lietuvos valstybingumo sąvokos. Jiems buvo brangi pirma istorinė Lietuva, vėliau Lenkija.

Gyva valstybinė tradicija, nepriklausomybės atgavimo troškimas buvo *galingas veiksnys*, stojant į kovą dėl laisvės grąžinimo. Budėjusieji tautos sargyboje veikėjai stebėjo politikos įvykius ir laukė palankesnių sąlygų ir tinkamos progos pradėti atvirai laisvės kovai.

Istorijos ratas sukasi. Tuo tarpu istorijos ratas sukosi toliau. Rusijoje pajudėjo ratas, nors ir laikinai, laisvės kryptimi. Nepavykęs karas su Japonija, revoliucinis subruzdymas, valdžios aparato suirutė, eilė kitų stambių įvykių susilpnino despotiškąją valstybės tvarką ir galią. Pakitėjusios sąlygos paskatino pavergtuosius kraštus imtis griežtų priemonių atgauti savo laisvę. Pirmas toks stambesnis žygis mūsų tautai buvo *Didysis Vilniaus Seimas*.

1905-ųjų metų gruodžio 5 dieną Seimas paskelbė griežtą nutarimą: Reikalauti Lietuvai autonomijos

PRELATAS KAZIMIERAS ŠAULYS

su Seimu Vilniuje, išrinktu visuotiniu, lygiu, slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautybės, tikėjimo. Nutarimo tekste parašyta reikalauti autonomijos, dėlto, kad 1905 metais dar tebeviešpatavo caro valdžia ir nebuvo sąlygų, nei vilties, proklamavus pilną laisvę, atskirti kraštą nuo visų politinių ryšių su Rusija.

D. Vilniaus Seime pasireiškė veiklesnis dalyvavimas trijų tautinių grupių, reikalavusių grąžinti tautai nepriklausomybę: Krikščionys demokratai, socialdemokratai ir valstiečių liaudininkų grupė, vadovaujama adv. Andriaus Bulotos, organizuota rusų liaudininkų pavyzdžiu.

Krikščioniškai nusistačiusieji Seimo dalyviai veikė vieningai ir daugiausia vadovavosi "Lietuvių Krikščionių Demokratų Susivienijimo" programos nuostatais. Ta programa buvo anuomet suformuluota Petrapilyje Dvas. Akademijos profesorių lietuvių Maironio (Maculevičiaus), Jakšto (Dambrausko) ir Būčio sumanymu ir paskelbta atgavus spaudos laisvę, dar prieš D. Vilniaus Seimą.

Į Seimo paskelbtus nutarimus labai gyvai atsiliepė visas kraštas. Žmonės nekantraudami laukė tolimesnių įvykių, tuo tarpu šalindami rusus iš mokyklų, iš valsčių ir iš kitų valdžios vietų.

Po Vilniaus Seimo dar labiau pagyvėjo ir sustiprėjo tautos laisvinimo pastangos ir pačioje Lietuvoje ir svetur, Europoje ir ypač Amerikos lietuvių tarpe.

Pirmasis pasaulinis karas. Tuo tarpu istorijos ratas vėl smarkiau pajudėjo nauja kryptimi. Prasidėjo pirmasis pasaulinis karas.

Tasai karas, iš vienos pusės, buvo baisus Lietuvai, kaip kiekvieno karo nelaimė, bet iš kitos pusės, jis baigėsi mūsų kraštui laimingai: padėjo tautai grąžinti sau politinę laisvę ir valstybinę nepriklausomybę.

Karo sudarytos sąlygos leido lietuvių atstovams nekludomai susirinkti Vilniuje svarbiausiems krašto reikalams svarstyti.

Konferencija, laisvai apsvarsčiusi susidariusią padėtį, išrinko dviejų dešimtų narių Lietuvos Tarybą.

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario 16 dieną 1918 metais paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo aktą. Tuo aktu Lietuvos Taryba, kaip vienintelė tautos atstovybė, paskelbė atstatanti nepriklausomą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių su kitomis valstybėmis.

PRELATAS KAZIMIERAS ŠAULYS, vienas iš trijų gyvųjų Vasario 16-sios Akto signatarų, šiemet sausio 28 sulaukęs 85 (g. 1872) metų amžiaus. Kilimo švėkšniškis, jis yra vienu metu su vysk Būčiu, rašytoju Dobilu, istoriku Totoraičiu, varpininku Bulota, metais jaunesnis už ark. Matulaitį, prof. Čepinskį, metais vyresnis už ark. Skvirecką, kurio sekretorium buvo ilgus metus.

Baigęs Katalikų Akademiją Petrapilyje 1899 m. cum eximia laude, teologijos ir kanonų teisės magistro laipsniui įsigyti parašė dvi disertacijas: apie Savanarolą lotyniškai ir apie Krylovo pasakėčių meniškumą ir tautiškumą rusiškai.

Tais pačiais Akad. baigimo metais įšventintas į kunigus, Šaulys paskiriamas kapelionu, gi nuo 1906 metų Kauno kun. seminarijoje dėstė kanonų teisę, o nuo 1922 Liet. un-te bažnytinę teisę.

Nuo 1920 metų Šaulys buvo Žemaičių kurijos kancleris, nuo 1926 — Arkivyskupo Metropolito generalinis vikaras. Pakeltas Apaštališkojo Sosto prelatu.

Šalia mokslinio darbo ir pareigų bažnytinėje chieracrijoje prel. Šaulys plačiai reiškėsi visuomeninėje veikloje, ypač socialinėje srityje. Jo tautinę patriotinę veiklą vainikuoja Vasario 16-sios Akto pasirašymas drauge su kitais devyniolika Valstybės Tarybos narių.

Prel. K. Šaulio nedidelę biografijos autorius V. Lapelis jį apibūdina kaip didelės intelektualinės erudicijos mokslininką, genialų administratorių gilų ir studentų mylimą profesorių, taurų, santūrų, aukštos kultūros žmogų.

Nepriklausomybės paskelbimo aktą Taryba pranešė visoms valstybėms, prašydama pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Aktas pasirašytas visų Tarybos narių.

R e d . p r i e r a š a s : Iš Nepriklausomybės Akto pasirašiusių 20-ties Tarybos narių šią dieną gyvi yra tik 3: čia spausdinamo rašinio autorius prelatas Kazimieras Šaulys, gyvenęs Šveicarijoje; profesorius Mykolas Biržiška, gyvenęs Los Angeles, Calif., JAV-se, ir Steponas Kairys-Kaminskas, gyvenęs New Yorke, JAV, ir dirbęs Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komite. Visi jie, kaip matome, yra laisvajame pasaulyje ir visais galimais būdais prisideda prie Nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

SIMBOLINIS LIETUVIO PASAS

WALTER CHASE, JAV LB Fin. Kom. pirm.

Kaip kiekviena Europos tauta, taip ir mes, lietuviai, privalome jausti pareigą kovai dėl savo protėvių žemės ir žmonių laisvės. Visų mūsų pareiga politinėmis ir kultūrinėmis priemonėmis prisidėti prie tos kovos, nes šiandien tik šios priemonės mums tegalimos. Vėliau, jei bus reikalo, atsiras lietuvių savanorių Lietuvoje ir Amerikoje, kaip 1918-19 metais. Dabar mūsų kova tegalima tikrai žodžiu, raštu ir pinigų. Juk ir praeityje tokia kova buvo sėkminga.

Napoleonas sakė: Plunksna galingesnis ginklas už kardą! Mes šią tiesą žinome, naudojame plunksną politinei ir kultūrinei propagandai dėl Lietuvos laisvės. Pinigas lygiai galingas, **NUKELTA I 5 PSL.**

Nutarimas.

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybės šiuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdama pripažintą tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18-23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratiniiais pamatais sukurtytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės, pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima graičiau susauktas steigiamasis seimas, demokratiniu būdu visu jos gyventojų išrinktas.

Lietuvos Taryba pranešdama apie tai vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Vilniuje, vasario 16 d. 1918 m.

(Signatures of the 20 members of the Lithuanian Council)

Lietuvos Tarybos Aktas su 20 Tarybos narių parašais. Parašai eina abėcė's tvarka, tik S. Banaitis iš pabarbos senajam patriarchui dr. Basanavičiui, užėjo jam pirmąją vietą.

Act of the Lithuanian Council with signatures of the twenty members, first place being given to Lithuanian patriarch Dr. Jonas Basanavičius.

LIETUVIŠKASIS AMERIKOS BALSAS

Šių metų vasario mėn. sukanka 15 metų „Amerikos Balsui“ ir 6 metai jo lietuviškajam skyriui, kurio vedėju yra Dr. Kostas R. Jurgėla.

Ta proga užkalbintas, p. Dr. Jurgėla „Lietuvių Dienų“ bendradarbiui atsakė į keletą klausimų, kurie, manome, bus įdomūs ir mūsų skaitytojams.

— Kokia yra „Amerikos Balso“ paskirtis?

— „Amerikos Balsas“ yra J. V. Informacinė Agentūros radijo tarnyba ir į pasaulį 43-mis kalbomis kalba Jungtinių Valstybių Vyriausybės vardu. Steigiant Agentūrą kaip savistovią vyriausybės įstaigą, Prezidentas Eisenhoweris pareiškė, kad jos tikslas yra „susisiekti technikos priemonėmis vaizduoti kitoms tautoms, kad Jungtinių Valstybių siekimai ir politika atitinka ir skatina jų teisėtąsias aspiracijas į laisvę, pažangą ir taiką.“ Prezidentas dar paryškino, kad savo uždavinį ši žinyba vykdydama ir aiškindama Jungtinių Valstybių Vyriausybės siekimus ir politiką; vaizduodama sąlytį tarp J. V. politikos ir kitų pasaulio tautų teisėtųjų aspiracijų; nuimdama kaukes ir veikdama prieš priešiškas pastangas iškraipyti ar pastoti kelią J. V. siekimams ir politikai; ir skleidama J. V. žmonių gyvenimo ir kultūros svarbiąsias savybes, kurios padeda suprasti J. V. Valstybių Vyriausybės politiką ir siekius.

Kitaip sakant, J. V. Informacinė Agentūra yra Amerikos vyriausybės balsas, kalbąs į radijo klausytojus, televizijos ir filmų stebėtojus, leidinių skaitytojus — jų pačių kalba.

— Kokią vietą lietuviškoji programa užima „Amerikos Balso“ laidose?

— Šiuo metu lietuviškai transliuojama 30 minučių iš Washingtono ir 30 minučių iš mūsų Radijo Centro Muenchene, Vokietijoje. Abi lietuviškos laidos kasdien kartojamos po tris sykius. Washingtono originalią laidą perduoda „Amerikos Balso“ siųstuvai J. V-se, Tanžyre, Muenchene ir Salonikoje. „A. B.“ tinklas turi 78 siųstuvus, jų tarpe 30 trumpų radijo stočių Amerikoje. Kartojama iš Tanžyro, Muencheno arba Salonikos. Betgi kilus reikalui, kaip kad Vengrijos krizės metu, vieton kartojimų, duodamos naujos originalios laidos. Tokiais atvejais klausytojai išpėjami iš anksto.

Šiuo metu Lietuvon transliuojama viena pilna valanda originalių laidų ir 3 valandos kartojimų — kasdien, įskaitant sekmadienius ir šventes.

Laisvajame pasaulyje tiesioginės trumpų bangų radijo transliacijos papildomos plokštelių ir magnetine juosta įrašomų įvairiausiomis kultūrinėmis temomis. Šios plokštelės, pagamintos atitinkamo krašto kalba, naudojamos to krašto

vietinių radijo stočių. Kadangi svetur labai mėgiama modernioji amerikiečių muzika, tai duodama ir dviejų valandų kasdieninė muzikos laida—„Music USA“. Beveik miliardo žmonių neįmanoma pasiekti kitokiomis, kaip tiksliai trumpų bangų radiju, ir todėl $\frac{3}{4}$ „Amerikos Balso“ laidų yra nukreipta į sritis anapus geležinės ir bambukinės uždangų.

— Kokie yra transliacijų šaltiniai lietuviškomis laidoms?

— „A. Balsas“ turi savus žinių ir komentarų skyrius, kurie aprūpina kalbines tarnybas naujienomis ir pagrindiniais komentarais. Gaunami stambesniųjų žinių agentūrų teletipo pranešimai, o jie papildomi skelbtiniais diplomatinėmis misijomis pranešimais bei duomenimis iš daugelio kraštų ir miestų spaudos.

Lietuviškoji tarnyba kasdien gauna didžiąją kelių miestų spaudą, ir dalį lietuviškos spaudos iš Amerikos, Kanados ir Australijos. Ji taip pat gauna Vilniaus tarybinę spaudą lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis, Vilniaus radijo transliacijas, užrašytas magnetinėse juostelėse. Maskvos spaudą ir leidinius galima pasiskaityti knygyne.

/ Daugiau 6 ir 7 psl.

DR. K. R. JURGĖLA, lietuviškojo Amerikos Balso vedėjas.

DR. K. R. JURGĖLA, head of the Lithuanian section of the Voice of America.

MINISTERIS ŽADEIKIS (vidury) lankosi Amerikos Balso. Dešinėje — Vakarų bei Šiaurės Europos sk. viršininkas Alexander A. Klieforth. Jis yra gimęs Rusijoje, kai jo tėvas ten buvo konsulu. Klieforth yra kelis kartus vasarą Palangoje. Kairėje — Dr. K. R. Jurgėla, Liet. Tarnybos vedėjas.

Photo M. A. Bozkurt

LITH. MINISTER P. ŽADEIKIS (center) visits with Voice officials prior to giving address over radio. Right — Alexander A. Klieforth, W. and N. Europe District head.

Simbolinis lietuvio pasas

/ Atkelta iš 4 psl.

kaip ir plunksna, todėl mūsų reikalų gynimui reikalingi biurai, žmonės su plunksnomis ir pinigais.

Praeityje aukos, sudėtos į Lietuvos išlaisvinimo fondus davė gerų rezultatų. Dabar vėl eina kova, aukos vėl reikalingos. Tam įsteigtas Tautos Fondas.

Tautos Fondo valdyba pavedė JAV LB Finansų Komisijai prarasti JAV-se Lietuvio pasų ir ženklelių vą, tuo būdu telkiant aukas Tautos Fondui. Tuo reikalu susitarta su VLIKo pirm. J. Matulioniu ir Fondo pirm. prel. M. Krupavičium. Minėdami Vasario 16-tą, atiduokim nors kuklią auką Lietuvos laisvės reikalams, skirdami savo dalį Tautos Fondui. Aukodami 1 dolerį gausite Tautos Fondo išleistą simbolinį Lietuvio pasą, įlipinę į jį ženklelį, atžymėsime jūsų auką.

Asmenis, organizacijų valdybas ir narius prašome užsisakyti pasus ir ženklelius sau ir platinimui pas JAV LB Fin. Komisijos narį, pasų ir ženklelių administratorių A. S. Trečoką, 315 Walnut St., Newark 5, N. J.

LIETUVIŠKAJAME AMERIKOS BALSO SKYRIUJE (iš k. į d.): P. J. Labanauskas, redaktorius dr. K. R. Jurgėla, vedėjas, J. Vitėnas, skriptų rašytojas, Barbara Darlys, sekretorė.

PART OF THE STAFF of the Lithuanian section of the Voice of America.

— Kas nustato gaires radijo laidoms?

— Pagrindinę krašto politiką nustato Prezidento pirmininkaujama Krašto Saugumo Taryba. Užsienių politiką tvarko Valstybės sekretorius. Informacinės Agentūros direktorius dalyvauja Krašto saugumo Tarybos posėdžiuose, Valstybės Departamento atstovai kasdien aptaria įvairius klausimus su mūsų žinybos pareigūnais, ir tuo būdu oficialioji krašto politika atsispindi mūsų komentuose. Kontroversiniais klausimais naujienų laidose atpasakojamos abiejų stambiųjų Amerikos politinių partijų pažiūros. Paskiros kalbinės tarnybos viršininkas yra atsakingas už savo padalinio kolektyvų darbą.

— Kodėl lietuviškos laidos leidžiamos iš dviejų žemynų?

— Europinė tarnyba daugiau telkiasi į europines žinias ir komentuoja įvykius Lietuvoje, o Washingtono tarnyba koncentruojasi į Amerikos žinias. Abi tarnybos radijo-telepitu gauna tas pačias žinias ir komentarus, kasdien gyvu žodžiu pasinformuoja apie tos dienos komentara iš anksto, ir pasiklauso vieni kitų. Be to, europinė tarnyba gali prabilti ir vidutinėmis bangomis, be atmosferinių kliūčių, kurios kartais apdanko trumpų bangų transliacijas ligi jos pasiekia tarpininkę stotį Europoje.

— Ar yra įrodymų apie "Amerikos Balso" veiksmingumą Lietuvoje?

— Taip, — ne tik iš Lietuvos, bet ir iš tolimosios tremties. Vorkutoje kalintas amerikietis John Noble pasakojo, kad "Amerikos Balso" klausomasi ir konc. stovyklose ir, tiesiogiai arba netiesiogiai, ateina laisvų netgi iš Sibiro. Lietuviškų transliacijų pirmųjų metų proga iš Lietuvos gauta gintarinė laivelio miniatūra su Lietuvos trispalve ant nulažto stiebelio (Amerikos Lietuvių Taryba tą laivelio miniatūrą asmeniškai įteikė anuometiniam prezidentui H. S. Trumanui.). Visi penki atbėgėliai žvejai, išbėgę 1951 m. ir vėliau, Lietuvoje klausydavo lietuviškų "A. B." transliacijų. Palan-

giškis kpt. Tukleris Liepojoje klausė mūsų transliacijos, kai buvo leidžiamas Baltimorėje užrašytas Juozo Grišmanausko pasakojimas apie savo pabėgimą. Tukleris patsai nusistatė bėgti, ir vėliau su keturiais latviais pabėgo.

Pačioje Lietuvoje teko pastebėti V. Mozūriūno ir J. Paleckio ("Tu netauškėk, Amerika!") eilėraščius "Amerikos Balso" adresu, vieno autoriaus apyskaitę ir okupanto pareigūnų kalbą, kurias seniai komentavo ir pasaulinė spauda.

Domėjimasis Lietuvoje ypač pagyvėja svarbiųjų įvykių metu, pav., "didžiųjų konferencijų" ženevoje metu, per sukilimus rytinėj Vokietijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, ir švenčių (Vasario 16, Kalėdų, Velykų) metu.

— Kaip reaguoja Lietuvos okupantai?

— Visai mėgina kliudyti transliacijas ir bara klausytojus, koliodamiesi "Amerikos Balso" adresu.

— Ar daug laiko skiriama žinioms apie lietuvių gyvenimą?

— Vasario 16, Kalėdų ir kitomis progomis gyvu žodžiu prabyla Lietuvos Ministeris Jungtinėms Valstybėms P. žadeikis ir kiti Lietuvos diplomatai Amerikos ir Europos žemynuose. Protarpiais prašneka gyvieji Vasario 16 Akto signatarai, lietuviai vyskupai, Amerikos Lietuvių Tarybos pareigūnai ir kt. organizacijų atstovai, veikėjai, rašytojai, darbininkai. Kiek įmanoma, stengiamasi pasiųsti savo reporterius į stambiuosius suvažiavimus ir Lietuvon perteikti ištraukas ir pasikalbėjimus. Gana dažnai duodamos lietuvių spaudos ir veiklos apžvalgos bei reportažai. Paminimos svarbesnės sukaktys, kadangi stengiamasi palaikyti Lietuvoje gyvos tautinės ir religinės tradicijos. Kas savaitę iš Washingtono ir Europos prabyla lietuviai kunigai — per 3 savaitgalius religinio turinio žoditaria Romos katalikai, kas ketvirtą savaitgalį ev. liuteronų arba ev. reformatų kunigai. Per didžiąsias religines šventes kalba visų trijų lietuviškų religinių bendruomenių atstovai. Lituanistai parašo istorinių rašinių, daromos leidinių ap-

žvalgos, komentuojami tarybinių leidinių nukrypimai nuo tiesos ir pa.

Reguliariai daromi pasikalbėjimai su svečiais Amerikos sostinėje, pv., tautinio sąskrydžio proga ir viceprezidentui primant studentų delegaciją. Krizės laikais viską nustelbia vėliausios naujienos ir jų komentarai, bet nepraleidžiama ir nuosekliai skiriama pakankamai laiko Lietuvai ir lietuvių reikalams.

— Kas sudaro "Amerikos Balso" lietuviškąjį kolektyvą?

— Lietuviškajai tarnybai Europoje vadovauja ilgametis laikraštininkas, Amerikoje gimęs, Lietuvoje aukštąjį mokslą ėjęs Juozas B. Laučka. Jo padėjėjais yra Dr. Pr. Padalis ir Dr. Vyt. A. Dambrava.

Washingtono sekretoriauja škotijoje gimusi, Amerikoje augusi Lietuvos ir Chicagos operų solistė Barbora darlys; pranešėjais ir redaktoriais yra buv. Lietuvos radiofono pranešėjas Alf. Petrutis, aktorius Jurgis Blekaitis, žurnalistas, buvęs žiburių ir L. Dienų red. J. Vitėnas; turime ir specialistą kalbininką. Mano artimiausi bendradarbiai redakciniame darbe yra rašytojas stilistas ir inž. jūrų kpt. P. Labanauskas, išėjęs radijo ir televizijos direktoriaus-režisieriaus mokslą ir greta redakcinio darbo, paruošė mūsų tarnybai kelis radijo režisierius. Be šių tarnautojų yra dar keletas neetatinių bendradarbių, kaip aktorius Henrikas Kačinskas, keletą metų Muenchene dirbęs Jonas Vaitkevičius ir kt., rečiau naudojami balsai.

— Gal malonėtumei, Daktare, ir apie save ką daugiau pasisakyti mūsų skaitytojams?

— Man yra patikėtos tarnybos viršininko ir vyriausio redaktoriaus pareigos. Redakcinį darbą dirbu nuo

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

su kirčiuotu vardynu ir informacija apie Lietuvą liet. ir anglų kalbomis. Žemėlapi paruošė

Juozas Andrius.

Vardyną redagavo prof. A. Salys, vandenų tinklą tikrino prof. S. Kolupaila, informacinius straipsnius rašė prof. K. Pakštas, A. Bendorius.

Kainos:

Knygos formato \$3.50.
Pakabinamas sienoje \$4.50
"Lietuvių Dienų" Administracijoje galima gauti

1921 metų Lietuvoje. Po to visą laiką bendradarbiau lietuvių ir spaudoje, vadovavau LAIC ir redagavau jo žinias, redagavau "Lithuanian Bulletin" ir kitus leidinius keliomis kalbomis. Kurį laiką verčiasi advokatūra, dirbau visuomeninį darbą, skaičiau paskaitas, rašiau Kongreso nariams kalbas, buvau kariu. Politiniame gyvenime irgi teko pasireikšti — buvau Lietuvos užsienių reikalų ministerijos ir konsularinėje tarnyboje, vadovau Amerikos rinkiminėms kompanijoms tarp lietuvių, dirbau Amerikos Lietuvių Tarybai ir New Yorko organizacijose.

Esu parašęs Lietuvos istoriją, kelias spausdintas ir nespausdintas istorines studijas anglų kalba ir rašiau Lieuvių Enciklopedijai.

Išėjęs teisių mokslą, vėliau įgijau daktarą iš istorijos ir politinių mokslų srities.

Esu gimęs Amerikoje, brendęs Lietuvoje ir Rusijoje, vedęs Elena Čepinskaitę, išauginome sūnų Algimantą, kuris baigė ekonomijos mokslus, dukra Elena Aldona lanko

POVILAS LABANAUSKAS, Amerikos Balso režisorius-direktorius prie TV aparato; 1956 m. jis baigė paprastosios ir spalvotosios televizijos direktorių mokyklą. P. Labanauskas, Lietuvos jūrų kapitonas, užrašydamas Amerikos Balsui programą, nelyginant "skrajojantis olandas", nepraleidžia nė vieno žymesnio lietuvių gyvenime įvykio, kurį nebūtų užrašytas ir oro bangomis perduotas į Lietuvą.

PAUL LABANAUSKAS, Voice official, at TV camera, Washington, D. C.

PONCHIELLI IR JO OPERA "LIETUVIAI"

Amilkaras Ponchielli gimė 1834 metais vargonininko šeimoje, kuri tada gyveno Kremonos priemiesty, šiaurės Italijoje. Einant jam keturioliktuosius savo amžiaus metus, tėvas jį išsiuntė studijuoti muzikos į Milano konservatoriją, kur mokytajais buvo Felice Frasi ir Lauro Rosi. Čia jis išbuvo apie šešeris metus ir gerai pasiruošė muzikos profesijai. Konservatoriją Ponchielli baigė 1854 m. ir, turėdamas vos dvidešimt metų, sugrįžo į savo gimtąją Kremoną, kur tuojau gavo vargonininko vietą šv. Ilario bažnyčioje.

Vargoninkaudamas jis tuojau ėmėsi kūrybos ir netrukus sukomponavo pirmąją savo operą "Sužadėtiniai", kuri 1856 metais buvo pastatyta vietiniame Kremonos teatre. Nors operos tekstas buvo parašytas pagal to paties vardo garsųjį Manzoni romaną, bet kompozitoriui nepavyko. Žiūrovai opera nesusižavėjo.

Su nekokių pasisėkimu praėjo ir antra jo opera, statyta 1861 m., vardu "Savojietai". Vėliau jis šią operą gerokai pataisė, davė jai naują vardą ("Lina") ir pastatė Milano teatre, kur ji susilaukė entuziastingo žiūrovų priėmimo.

Šio pasisėkimo nudžiugintas, Ponchielli ėmė kurti daugiau operų.

Gavęs 1862 metais Piacenzos miestelyje Nationale Guardia orkestro vedėjo vietą, Ponchielli sukūrė operą "Rodrigas, gotų karalius", kuri vietiniame teatre praėjo su dideliu pasisėkimu. Negalėdamas užmiršti pirmojo nepasisėkimo, jis dabar perkūrė operą "Sužadėtiniai" ir pastatė Milane 1863 m., susilaukdamas tiek žiūrovų, tiek kritikų gero įvertinimo.

Po dviejų metų darbo Piacenzoje, Ponchielli vėl sugrįžo į Kremoną, kur buvo paskirtas orkestro dirigentu. Dešimtį metų dirbo tyliai ir

pradžios mokyklą. Namie kalbame lietuviškai, — ir su savo trečiosios, amerikinės, kartos vaikais.

— Ką galėtumėte pasakyti apie "Amerikos Balso" ateitį ir ar ilgai jis ketina veikti?

— Mūsų amžiuje vyksta laisvės varžybos su totalitarine ideologija. Amerikos gyvenimo tikrovė yra pakankamai patraukli draugams laimėti, — jei ji svetur pažįstama, suprantama. Tačiau patirtis rodo, kad net taikos meto sąlygose ir laisviems kraštams turint savo korespondentus Amerikoje, — svetur trūksta tikro supratimo apie Jungtinių Valstybių gyvenimą, kultūrą, politinius siekimus. Iš užsienio atvykęs žmogus ne tuojau išsilyvena į šio krašto santvarką ir gyvenimo kelią. Reikia keliauti, stebėti, skaityti, šviestis, dirbti, ligi svetimšalis įsisąmonina Amerikos pilietinio, socialinio, ekonominio ir kultūrinio gyvenimo savybes ir sugeba jas suprantamai atpasakoti savo žmonėms.

J. V. vyriausybė tat ir stengiasi padėti savo informacinės agentūros leidiniais, filmais, studentų, profesorių, profsąjungininkų, žurnalistų apsieitimais, radijo ir televizijos programomis, kurias ruošia ekspertai amerikiečiai, pažįstą ir savo krašto ir atitinkamų kraštų praeitį, kalbą, gyvenimą ir kultūrinę bei psichologinę savybę.

N.º I.

Andante

OPEROS "I LITUANI" (LIETUVIAI) pirmojo gaidų puslapio pusė.
FACSIMILE of introductory page to Ponchielli's "I Lituani" (The Lithuanians).

Totalitariniuose kraštuose žmonės iš viso neturi galimybių kitaip tiesai pažinti, kaip tik per užsienio radiją. Tam daug patarnauja "Amerikos Balsas", tam, manau, jis bus reikalingas ir įtampoms praėjus. 1873 metais pasirodė su 7 veiksmų baletu "Dvynukai", kuris neturėjo reikiamo pasisėkimo. Bet užtat jo naujoji opera "I Lituani" — Lietuviai — išvydusi sceną 1874 metais kovo 7 dieną Milano Skaloje, kompozitoriaus vardą didžiai išgarsino. Žiūrovai sužavėti plojo, kritikai gyrė. Plačiai, be abejo, nuskambėjo ir lietuvių kovotojų su kryžiuočiais garsas. Deja, "Po Lietuvą" tada, pasak Maironio, buvo dar gili "žiema" ir apie tokius dalykus kaip opera vargu ar kas svajojo. Pats Maironis tada vos 14 metų gimnazistas tebuvo, nors pirminį operos tekstą tikriausia ir skaitė ir žavėjos.

Po dviejų metų, 1876, ten pat buvo pastatyta Ponchielli nauja opera "La Gioconda", kuri praėjo su dar didesniu pasisėkimu negu "Lietuviai". Kompozitoriaus vardas suskambėjo visoje Italijoje. 1880 m. jam buvo patikėta muzikos katedra Milano konservatorijoje, kur jis išbuvo iki savo mirties 1886 m. Tuo pat metu jis vadovavo Santa Maria Maggiore bažnyčios kapelai, kuriai parašė daug religinės muzikos kūrinių, kaip Miserere, Cantata sacra, Lamentaciones ir kt.

Iš Ponchielli operų dar pažymėtinos "Sūnus palaidūnas" ir "Mariona Delormė", abi statytos Skaloje. Iš viso jis sukomponavo 12 operų, tačiau tik viena "La Gioconda" jam atnešė pasaulinį garsą. Ji buvo ir dar yra šiandieną statoma didžiuliosiose Europos ir Italijos teatruose. Taip pat vertinami yra jo "Laidotovių maršas" (Manzonui mirus) ir "Himnas Garibaldžiui".

Iš jo buvusių mokinių nevienas irgi pasidarė garsus kompozitorius, būtent: M. E. Bossi, G. Tebaldini, G. Puccini, P. Mascagni ir kt. Nors Ponchielli laikais gyveno tokie garsūs kompozitoriai kaip Verdi (1813-1901), ir Wagner (1813-1883), bet jis sugebėjo išsikovoti sau žymią vietą italų muzikos istorijoje. Visas originalumas slypi genialiaame kontrpunktų vartojime. Jo operos nėra lyriškos, kaip Verdi, bet pasižymi elegišku.

Kompozitoriui pagerbti Kremonoje pastatytas paminklas—jo statula.

Opera "Lietuviai" antrą kartą sceną išvydo 1875, taip pat Milano Skaloje, lygiai po metų nuo pirmo jos pastatymo. Šiuo kartu ji susilaukė dar didesnio pasisėkimo, nes kompozitorius buvo ją gerokai pataisęs ir pavadinęs nauju vardu, būtent, "Aldona". Pakeistu vardu ji buvo 1884 m. pastatyta St. Peterburge (dabartiniam Leningrade), 1889 m. vėl Milane, o 1903 m. Buenos Aires, Argentinoje.

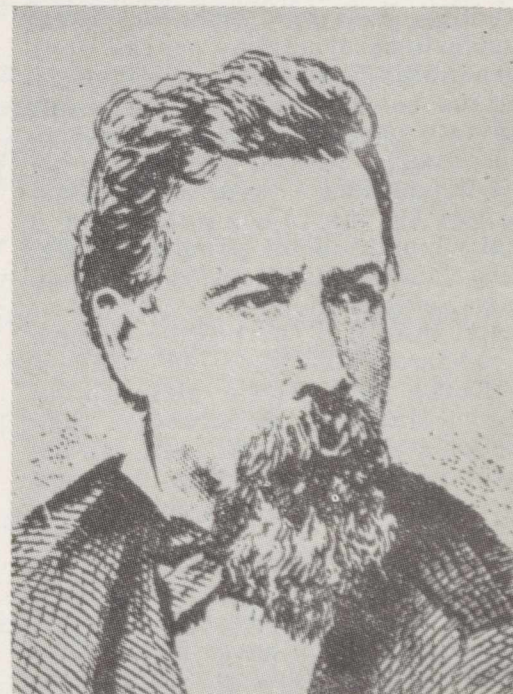
Operai libretto parašė Antonio Ghislanzoni, pasirėmęs Adomo Mickevičiaus veikalu "Konradas Valerodas". Šis libretistas anais laikais buvo labai vertinamas italų kompozitorių, ypač Verdi, kuriam jis parašė tarp kitų ir "Aidos" tekstą.

"Lietuvių" arba Aldonos operos tekstas ir gaidos sudaro arti 500 didelio formato puslapių. Ją išspausdino žinomas operų leidėjas Ricordi. Opera "Lietuviai" suskirstyta į prologą ir tris veiksmus. Svarbiausieji jos veikėjai yra šie: Arnoldas, lietuvis kunigaikštis, Aldona, Arnoldo sesuo, Valteris, Aldonos vyras, Albanas, senas vaidila, Konradas Valerodas, Vytautas—lietuvis atsimetėlis. Taip pat čia dalyvauja

šauklys, vokiečių ir lietuvių kariai, dainiai, vienuoliai, Marienburgo arkivyskupas ir kt.

Opera "Lietuviai", arba Aldona, kažkodėl iki šiol nerado susidomėjimo lietuvių teatralų tarpe. Gal būt, apie ją žinojo mūsų operos žmonės, bet visuomenei ji buvo paslaptinė, negu kokia legenda. Tik Los Angeles mieste gyvenantiems lietuviams yra tekę girdėti vieną kitą šios operos ariją, dainuojamą koncertuose dainininkės Florence Korsakaitės. (Vieną Aldonos ariją ji dainavo ir ką tik vykusiams sausio 27 d. koncerte).

J. Tininis

AMILCARE PONCHIELLI, italų kompozitorius, operos "LIETUVIAI" autorius.

A PONCHIELLI, composer of I Lituani.

PAULIUS JURKUS, rašytojas beletristas, 1956 metų "Draugo" romano konkurso laureatas, laimėjęs premiją (\$1,000) už dviejų dalių romaną iš Lietuvos bažnytkaimio gyvenimo "Smilgaičių akvarelė". Autorius gyvena Brooklyne ir yra vienas iš Darbininko redaktorių. **PAULIUS JURKUS**, winner of the annual literary prize of \$1,000 awarded by the Lithuanian Daily Draugas.

Paulius Jurkus KVIEČIA Į SMILGAIČIUS

Šių metų "Draugo" romano konkurso laimėtojas Paulius Jurkus premijos įteikimo iškilmėse, pagal susidariusią tradiciją, pasakė žodį, nusakantį veikalo idėjos gimimą, autoriaus santykį su savo kūrinio ir rašytojo sugestijos skaitytojo atžvilgiu. "Žodžio" stilius, pasakojimo būdas ir nuotaika — visa taip charakteringa šio rašytojo kūrybai, kad ji skaitydamas, matai gyvą, nuoširdų, pilną jaukios ir šiltos šypsenos aurius veidą ir sielą.

Štai tas žodis (be keletos įžangos ir pabaigos sakinių):

"Kartą New Yorke pietavau su dviem draugais: fotografu ir inžinerijos studentu. Juokavome. Aš pasakojau linksmą vienų vestuvių nuotykį.

Daug kartų pasakoji ir juokies, bet aną dieną kažkas pasiliko, ką išsinešiau iš valgyklos. Toliau mes buvome sporto žaidynėse, bet ten nesidomėjau krintančiu kamuoliu į krepšį. Anas juokas ruseno ir ruseno. Kažkas sušvito ir vėl užgeso, vėl pasikėlė skaidria spalva. Taip mano vaizduotėje ryškėjo mažo

miestelio paveikslas, atėjo kažkoks giedrumas, dar neįžiūrimas, dar nesuprantamas.

Po dviejų savaitių jau pridėjau plunksną prie popieriaus. Atėjo noras rašyti; noras, kurio negali sulaukyti. Taip iš didelio New Yorko, kur meksfaltu švilpia automobiliai, nundunda elektriniai traukiniai, savo venume iškeliauvau į mažytį miestelį, kur gatvėse įkaitęs smėlis, kur languose pūpsa vazonėliai, plevena užuolaidos, kur teka linksmas upe, o prie jo stovi šv. Flarionas. Žinote, tas šventasis lieja kibirą vandens į degančius namus, o pats žiūri į tolius. Jis mano Smilgaičiuose stebi miestelio aikštę, namečius, su šypsena palydi žmones. Stebėjau ir aš juos, lankiausi krautu, vėse, gėriau kvepiančią arbatą klebonijoje, lankiau ūkininkus, tvirtus ir galingus, ir radau ten gražių žėrinčių spalvų. Tai vedė mane iš puslapio į puslapį.

Rašydamas apie Smilgaičius New Yorke, pro langą mačiau topolį rudėnįjį ir praeinančius žmones. Jie grįžo iš darbo pavargę, nešdami

sunkias mintis. Nenorėjau jų dar varginti savo rašto sunkumu. Norėjau ateiti pas skaitytoją, tą paprastą nuoširdų lietuviškos knygos bičiulį, atsisėsti šalia ir paprastais žodžiais papasakoti jo draugų, galbūt jo giminės istoriją; papasakoti taip, kad jis su šypsena mane pertrauktų ir pasakytų: "Rytoj nesivėlink, mes tęsime toliau. Būtinai ateik!" Norėjau, kad iš mano žodžių nusineštų giedrą.

Taip susidarė mano knygos nuotaika.

Išvaikščiojus mažytį miestelį, mane patraukė žmonės. Radau juos su dideliais troškimais. Visi jie daugiau ar mažiau puikūs žmonės (argi mūsų žemėje galėtų gyventi blogi žmonės!). Daug jie veikė ir daug pastatė, bet žmogus lieka žmogus; vienus daugiau, kitus mažiau užgule gyvenimo dulkės. Taip mano Smilgaičių žmones kažkas kankina, smelkiasi kažkoks neapdairumas, veržiasi jėga viską statyti ir tvarkyti pagal savo valią. Visi jie susiduria su žmogiška menkyste, visi jie daugiau ar mažiau smilgos (iš čia ir knygos pavadinimas). Tačiau mano žmonės veržiasi iš savo klaidų, kankinasi, kol atseka Apvaizdos kelius.

Šitie žmonės, su savo menkyste ir didumu, ir buvo mano medžiaga, mano dažai, kuriuos maišiau; pridėjęs pergyvenimo, liejau akvariliniu būdu.

Esate matę akvarelę. Ką ji bevaizduotų, ji visada turi kažkokį giedrumą, lengvumą. Čia liejasi spalvų spalvos, vienur nubėga šviesiais mirguliuojančiais tonais, kitur susidrumsčia, sudebesuoja, trečiur paliekamas baltas popierius, lyg būtų pritrūkę dažų. Visa tai daroma sąmoningai, suvedant į visumą. Taip ir mano rašymo būdas yra akvarelinis (iš čia ir knygos pavadinimas). Čia viskas lieta, maišyta ir palikta tuščios vietos, kad tik stipriau išaugtų Smilgaičių paveikslas. Gal tai mano estetiškas žonglieriavimas, bet ir šiuo atveju, žaisdamas forma, neišleidau iš akių ir savo skaitytojo, stengiausi jam pateikti taip, kad jis suprastų bent pirmąjį mano piešinio planą, kad jam įeitų visuma.

Ar man pasisekė nulieti tą Smilgaičių akvarelę? Dar ir dabar kažkas mane graužia ir kankina; dar kažkas liko, ko nepasakiau. Todėl ir matau savo kūrinį ydingą. Ne to-

kių spalvų reikėtų aniem nuėjusiems žmonėms ir anai mažo miestelio atmosferai. Bet jei ir per naują tapyčiau, vistiek nepatiktų. Jau taip yra: autorius su savo kūrinio yra nuolatiniame konflikte.

Lengva yra sugalvoti, susvajoti, bet sunku rašyti. Reikia mėnesiams užmiršti save, pasinerti lyg į sunkų sapną. Taip nuolat stovi pagūnda grįžti į žmones, į draugus.

Esu dėkingas visiems, kurie mane skatino. Be jų raginimo vargiai būčiau šį paveikslą nutapęs.

Mano knygos tikslas buvo: atnešti truputį giedro, išsiūti pamušalan draugišką vėją, kuris nupūstų kasdienybės dulkes ir atgaivintų blunkančias mūsų tėviškės spalvas.

Kviečiu visus, palikus sunkų liudėsį ir nuobodulį, užėti į tuos Smilgaičius, kviečiu žengti kalniukais, tiltais, padraugauti su mano bičiuliškais žmonėmis."

Kas tokio malonaus kvietimo nepriimtų? Mes neabejojame, kad Smilgaičiai susilauks tūkstančių "lankytojų".

L. R.

PAULIUS JURKUS gimė 1916 metais, liepos 27 dieną Žemaičių Kalvarijoje. Vidurinį mokslą pradėjo Sedoje, gimnaziją baigė Telšiuose 1936 metais.

Jauną Paulių viliojo menas ir architektūra, bet atvykęs į Kauną, stojo į V. D. universitetą ir studijoms pasirinko lituanistiką. Ją baigė Vilniuje 1943 metais, parašydamas darbą apie A. Vaičiulaičio romaną "Valentina".

Mokytojavo Kauno VI-je gimnazijoje, pasikui, tremtyje, dirbo Šv. Sosto Delegatūroje. Redagavo "Ateitį", dirbo AID redakcijoje, o 1950 m. atkvieštas į JAV-bes dirba "Darbininko" redakcijoje.

Rašyti Paulius Jurkus pradėjo gimnazijoje, pradžioje eilėraščius, vėliau ir prozą. Rankraštyje liko jo paties iliustruotas poezijos rinkinys "Namų ugnis". Didžiausias jo poezijos darbas yra lyriškai atkurta liaudies pasaka "Juodvarniai", kurią autorius dar vis šlifuoja, periodikoje paskelbęs keletą ištraukų. Šis veikalas žada būti vienas žymiausių tremties jaunimo literatūroje.

Jau Vilniuje studijuodamas P. Jurkus davė labai dėmesio vertų dailiosios prozos dalykų. Plastinius lyrikos vaizdus išugdęs į "akvarelinę tapybą" beletristikoje, susilaukė laimėjimo šių metų romano premija už romaną "Smilgaičių akvarelė". Anksčiau jis yra išleidęs stilingų novelių rinkinį "Pavasaris prie Varduvo".

LAUREATAS PAULIUS JURKUS šatrijiečių tarpe Chicagoje premijos įteikimo iškilmėse: iš k. į d. Jurkus teikia gėlę Elenai Bruzytei, vald. narei, Šatrijos stud. pirmininkė Lita Žilevičiūtė ir rašytojas Česlovas Grincevičius, Šatrijos pirmininkas.

PAULIUS JURKUS, winner of Draugas annual literary prize, at presentation ceremonies, Chicago, Illinois.

Foto A. Gulbinskas

Juozas Mikštas

VAKARAS PARKE

Nuslydo saulė už pamėlusios kalnų viršūnės.
Ryškėja štai pirmoji vakaro žvaigždė.
O pliuskės mintys, amžinos klajūnės,
Nežino, kur bepasidėt.

Nejaukūs joms čia parko prieblandos šešėliai,
Joms neramu ramios vienatvės kambary.
Ir skrenda jos kažkur, sparnus pakėlę,
Visi keliai joms atviri.

Visi keliai į begalinį tolį jas vilioja,
Visi keliais dori, sukti ir purvini...
Ir celtui tu atgal sugrižt joms moji,
Juk tu drauge su jom eini.

O vakaras po parką klaidžioja apsnūdęs.
Jį seka, poterių kuždėdama, naktis...
Jauči – čia pat šventa ramybė glūdi,
Bet kaip sugaudyti mintis?

GYVENK!

Dar vakar aš klajojau nusiminęs
Po miesto ištuštėjusias gatves.
Šiandien, kaip kūdikis prie motinos krūtinės,
Laimingas aš jaučiuosi prie tavęs.
O kaip nedaug, žmogau, tau reikia kartais:
Tik vieno mielo žodžio, tik širdies.
Ir šviečia tau gyvenimas apkartęs,
Ir jam, kaip savo viešpačiui, meldies.

Tai kas, kad gal rytoj vėl netikėtai
Į tavo džiaugsmą įsibraus vagis.
Matyk visur gyvenimą saulėtą,
Ir gal tiktai kančioj širdis atgis.
Tai kas, kad raukšlės jau vagoja veidą,
Tai kas, kad skuba metų eiseną,
Kol tavo saulė dar nenusileido,
Gyvenk ir viską sveikink šypsena.

NAKTIES DAINA

Naktis pašėlusiai žvaigždėta,
Galingų burtų kupina,
Dainuoja dainą negirdėtą
Su paslaptinga šypsena.

Ir skrenda begaliniais toliais
Jos aidas didelis, jaukus,
Ir skamba gėlės, skamba žolės,
Paslėpusios dienos takus...

Ir skamba žemė, skamba girios,
Ir skamba ilgesio sapnai.
Ir mėnuo tarp žvaigždžių sau irias,
Skambėdamas kukliai, liūdnai.

O aš klajoju, kaip šešėlis,
Skambiuos mėnulio spinduliuos,
Ir, į žvaigždės akis pakėlęs,
Stebuklo didelio viluosi.

Bet nēr tokio stebuklo niekur,
Stebuklo, kaip daina žvaigždžių.
Ir aš, toks menkas žemės sliėkas,
Šią naktį vien tik ją girdžiu.

Naktis pašėlusiai žvaigždėta,
Naktis atodūsių gilių,
Dainuoja dainą negirdėtą,
Ir aš tylėti negaliu...

IŠSISKYRIMO TOSTAS

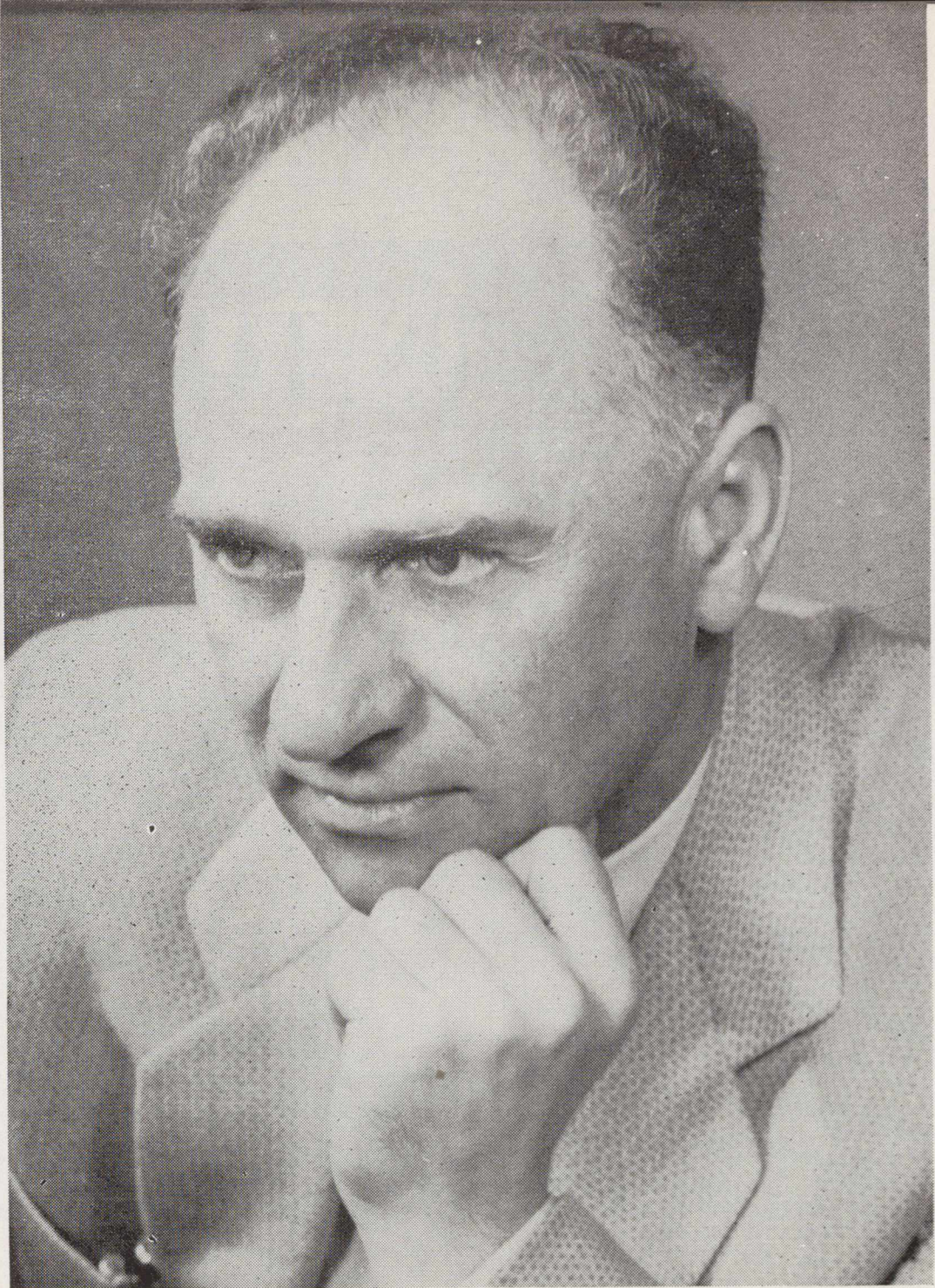
Aš tau sakau: čia būk raimi, laiminga,
Kaip mano širdgėla, būk išdidi...
Tegu šie žodžiai tau širdin susminga,
Juk man jau šilto žodžio nerandi.

Až nežinau, kuria kryptim patrauksiu,
Ir kaip ilgai kančia mane žudys.
Manęs pareinančio nebesulauksi,
Ir daug ką tau išmetinės širdis.

Kažkas duris čia varstys ir sakys tau:
"Tik su tavim gyvenimas brangus..."
O man jau čia žydėjęs ažiaugsmas vysta,
Nes niekad jo nelaimino dangus.

O gal kada čia grįš vaiduoklis mano,
Ilgai klajojęs tolimais keliais.
Ir puslapių gyvenimo romano
Tau vieną karią patys atsiskleis.

Juose tu išskaitysi savo kelią,
Tą slidų kelią, eitą be žmogaus,
Kuris išsiskyrimo tostą kelią,
Išsiskyrimo būtino, staigaus.

JUOZAS MIKŠTAS, poetas, Melbourne, Australija.

JUOZAS MIKŠTAS, poet, Melbourne, Australia. His verse appears on this page.

Pirmuosius savo eiliuotus ir prozos bandymus Juozas Mikštas pradėjo spausdinti 1930 metais okupuoto Vilniaus spaudoje: Jaunimo Drauge, Vilniaus Rytojų ir Vilniaus Aušroj. Vėliau bendradarbiavo ir Nepriklausomos Lietuvos spaudoje, rašydamas Pavašary, Mūsų Vilniuje, Trimite, Kary. Su humoristika bendradarbiavo Kuntaply. Po antrosios komunistų okupacijos, pasitraukęs į Vakarų, bendradarbiauja beveik visoje laisvojo pasaulio lietuvių periodikoje, kaip Lietuvių Žodis, Žiburiai, Karys, Australijos Lietuvis ir kt. 1955 m. dalyvavo liet. rašytojų metrašty Gabija. Ypač pažymėtini Mikšto karinėje spaudoje spausdinami eilėraščiai, persunkti patriotiniu jausmu, kovų nuotakomis ir jaunatviškai ugninga dvasia. Jis yra griežtas klasikinės formos šalininkas, tradicinio ritmo ir rimų naudotojas, retai kada išeidamas iš ketureilio posmo, kurį Mikštas parašo skambų ir populiarių. Dažnai pasirašo slapyv. J. Šilainis, humoristiką pasirašo Gervazas Maukelė.

ĮSIVAIZDAVIMAS

Įsivaizduoju kartais aš esąs
Per velnią atjaunėjęs Goethes Faustas:
Bučiuoju Margaritos šilkinės kasas,
Gyvenimo nekartą baustas.

Bučiuoju ir svaigstu mintim: tegu
Sau iš manęs kvatojasi Mefisto.
Juk aš gyvenimo žydėjimu degu,
Ir kryžkelius per greit vėl vystu.

Degu ir nebelaukiu tos nakties,
Valpurgijos nakties tos paskutinės,
Kuri, žinau, aistringai ranką man išties
Ir kris ant alpstančios krūtinės.

PAVĖJUI

Paskui jį tu skubėjai pavėjui...
Iš akių biro skausmo lašai.
Bet ne jį, tik mane sužavėjai,
Ir tvirtai prie savęs pririšai.

Be tavęs jis nuėjo pavėjui.
Tu kovoji pati su savim,
Ir stebies, kad mane sužavėjai
Nuskriausta, iškankinta širdim.

PASTOVIOS TAIKOS SĄLYGOS

Tęsinys iš Nr. 1

VI

Žmogaus laisvės ir gerbūvio troškimas yra taip didelis, kad jis labai dažnai iš vieno krašto metasi į priešingą. Dėl to dažnai net karai ir revoliucijos jį traukia. Reikia pripažinti, kad revoliucijos dažnai palieka šį tą teigiamo, o karai neša pažangą. Iš to net kai kas susidaro įspūdis, kad karas yra biologinis reiškinys, kad jis nėra išvengiamas. Klaida yra manyti, kad pažanga tėra galima tikrai savitarpėje kovoje, nes, jei kova rūšyje išnyktų, atsirastų naujos kovos rūšis: žmogaus kova su gamtos gaivalu. Ta kova niekad nesibaigtų, bet joje nereikėtų vienas kito žudyti bei skriausti. Rūšies tarpusavių varžytinių kovoje kūrimas ir griovimas eina drauge, o žmogaus kovoje su tikruoju priešu — su žemės tingumu ir jos paslėptomis galiomis — būtų vien kurianti kova ir sukurtos vertybės nebūtų pasmerktos žūti. Ta kova žmones jungtų, o ne skirtų. Joje žmogus atgautų visą savo vertę ir orumą. Jis pasijustų žemės viešpats, o ne vergas, kaip jis buvo ir yra. Esamose sistemose visi esame daugiau ar mažiau vergai ir daugiau ar mažiau išnaudotojai. Kol liks žemėje nors vienas beteisis žmogus, tol niekas pilnai nebus laisvas.

Žmogaus žemiškasis apsidraudimas sudarytų sąlygas dvasiniam tarpimui, dėl to nėra pagrindo būkštauti, kad religiją, pasaulėžiūrą, tautybę ar ką kitą atsiejus nuo valstybės, tie dalykai būtinai turėtų nukentėti. Tai yra dėl to, kad tie dalykai siejami su socialiniais reikalais. Sakysime, kiekviena religija, be žmogaus santykių su dievybe, tvardo savos bendruomenės socialinius santykius, tačiau tokie dalykai net vienoje ir toje pačioje religinėje bendruomenėje yra galimi tik tada, kai religijai talkininkauja taip vadinami pasaulinės valdžios organai arba vykdomoji valdžia. Tokiu laimingu atveju galima pasiekti tų dalykų sendorų paskiroje bendruomenėje; bet šiandien paskira bendruomenė yra niekas. Tai būtų imanoma tik tada, jei būtų viena religija ir vienodai bei idealiai religingas žmogus, tai yra, jei žmogaus dvasia tose sąlygose būtų pilnai užvaldžiusi žmogaus aistras ir potroškus, bet to nėra ir esamomis sąlygomis niekad negalės būti. Idealiai tvarkanti žmonių žemiškuosius reikalus valdymosi forma būtų didžiausia religijos talkininkė. Tokioje valdymo formoje žmogaus sąžinė būtų rami ir jo žemiška būtis užtikrinta. Jei žmogus įsisąmonintų, kad neteisybės turtai ne turtina, bet plėšia žmogų, tai žmogus užmirštų raktus ir kalėjimus.

Žmonijos susijungimui reikia jungiančio prado, o tasai pradai yra medžiaginiai: kasdieninė duona apdaras, pastogė... Svarbu, kad žmogus visu tuo apsirūpintų bei smurto, be baimės ir be neteisybės ir neprarasdamas žmogiškojo orumo. Svarbu, kad nei valstybė, nei kasdieniniai reikalai, nei kas kita nevaržytų ir neprievertautų mūsų dvasios. Žmogus turi pajauti savo žmogiškąją vertę. Jis turi būti laisvas, bet paskiro žmogaus arba paskiro kolektyvo laisvė turi nekenkti kito žmogaus ar kolektyvo laisvei.

KIEKVIENAS ŽMOGUS yra paskira ir uždara individualybė, turinti savo asmenišką pasaulį ir asmeninių reikalų ratą. Tasai jo pasaulis gali būti labai platus arba labai siauras, bet vistiek tatau yra didžiausias žmogaus turtas. Žmogaus reikalas bendrauti su kitais dažnai pažeidžia arba siaurina jo pasaulį, dėl to žmogus savo prigimties pačiose gelmėse negali būti idealiai socialus padaras. Žmogus taip ir plėšosi tarp tų dviejų pasaulių: uždaro ir socialaus. Tuo atžvilgiu namai, kur vyksta ir vystosi jo asmeniškasis gyvenimas (jo nepriklausomybė, laisvė ir laimė), žmogui yra daug svarbiau ir brangiau negu bendruomenė, kur jį ne prigimtis, o tik reikalai stumia. Namų židinio neliečiamybės troškimas kaip tik plaukia iš to gyvo ir būtino reikalo turėti savo asmens pasaulį. Tiesa, žmogus ir čia negali būti absoliučiai vienas, nes ir namų židinyje jis yra priverstas gyventi su kitais ir prie jų derintis. Šeimos nesantaikų priežastis kaip tik ir yra ta, kad po vienu stogu gyvena keli pasauliai, kurie vienas kitą varžo.

Iš viso tat žmogaus socialumas yra dažnai pervertinamas. Aristotelio tvirtinimas, kad už bendruomenės gali gyventi tik dievas arba žvėris, bet ne žmogus, yra tik iš dalies teisingas, nes žmogaus prigimtis kaip tik ir susideda iš tų dviejų pradų: dievybės ir žvėries. Būtinai reikia skirti prigimtį nuo reikalų, nors reikalai yra taip neišvengiami, kad žmogus būdamas uždara asmenybė, yra drauge ir neatskiriama bendruomenės dalis. Žmogus įsilieja bendruomenėn tik pagautas fanatizmo karštinės. Didesnio ar mažesnio laipsnio fanatizmas dėl to ir panaudojamas bendruomenės reikalams ar valstybei. Čia mes tat ir norime paliesti kelis bendruomenės momentus ir stengsimės praveisti ribą tarp tų, kurių pagrindu yra žmogaus prigimties ar bent įgimtųjų potroškių elementų, ir kur veikia fanatizmas, tai yra, atsiję nuo žmogaus prigimties dalykai.

Šeima yra pirmoji bendruomenės fazė. Visas šeimoje sutinkamas formos ir ydas sutinkame ir valstybėje. Šeima turi savo individualybę, bet ta individualybė yra kolektyvinė. Ji gali tvarkytis monarchiniu arba demokratiniu būdu bet jos gerovė ir sandora priklauso nuo to, kaip ji bendram reikalui apjungia savo narius. Pirmoji socialinio gyvenimo fazė yra pati seniausia atskirų individų bendravimo forma, ją diktuoja žmogaus prigimtis, dėl to jos nei griauti, nei varžyti nereikėtų, o tektų priimti tokią, kokia ji susidarė amžių būvyje. Valstybė yra ne kas kita, kaip didelė šeima, dėl to valstybė turėtų dėti visas pastangas, kad šeima būtų sveika ir neliečiama, nes ji yra viso socialinio gyvenimo pagrindas ir mokykla.

Po šeimos seka tauta. Kas yra tauta? Koks principas ją sudaro ir palaiko—sunku pasakyti. Tai ne kalba, nes viena kalba gali pasiskirstyti į daugelį tautų, arba priešingai — viena tauta gali kalbėti daugeliu kalbų. Tai ne teritorija, nes yra tau-

tų, kurios neturi to, ką mes vadiname tėvyne. Čia pavyzdžiui gali būti žydų tauta, gyvenanti beveik visame pasaulyje ir kalbanti įvairiomis kalbomis, tačiau išlaikiusi labai ryškų tautinį charakterį. Tikros ir tikslios taisyklės nėra, kas tuo atveju yra lemiamas, bet vis dėlto tai bus istorijos būvyje susidaręs specifiskas bendruomenės būdas, kuris visus bendruomenės narius jungia vienam tikslui. Reikia pastebėti, kad tautos individualybė arba būdas yra pastovus, jis, kaip ir kiekvieno žmogaus būdas, nesikeičia. Tautybė yra natūralus kolektyvinės individualybės pasireiškimas, dėl to tautybė neturėtų būti pažeidžiama, nes tauta turi ne tik specifiską būdą, bet ir įgimtus gabumus. O svarbiausia, dėl ko tautybė neturėtų būti pažeidžiama, tai kad tauta yra prigimtinis žmonijos pasireiškimas ir kad visi bandymai naikinti tautybę arba neturėjo sėkmės, arba nieko pozityvaus jai nedavė, galop tai yra nežmoniška. Tauta natūraliu būdu atsiranda ir miršta. Dirbtiniu būdu arba smurtu panaikinta ji labai dažnai atsigauna. Čia gali būti pavyzdys Romos imperija, pilnai suromaninusi daugelį tautų, kurios beveik visos šiandien kalba atskiromis kalbomis ir iki šių laikų išsaugojo pirminius charakterių bruožus.

Spalva yra daug keblesnė bendruomenės problema ir visai kitokios prigimties negu tautybė. Tautybės skirtingumai yra daugiau dvasinio pobūdžio, o spalva yra grynai fizinis skirtingumas, dėl to pastovus. Mes galime būti labai humaniški spalvos atžvilgiu, bet spalva mus visada skiria. Jei jungtuvės yra palyginamai dažnos tarp skirtingų pažiūrų, tikėjimų ar tautybių, tai jos tarp skirtingų spalvų yra retos išimtys. Hunai, sako, tik dėl to ir išnyko, kad savo moterų neturėjo, o europietės už jų netekėjo. Tą pat galima pasakyti ir apie tos pačios spalvos tautybę: labai dažnai nutinka, kad žmogus pakeičia tautybę ir į naują tautą taip įsilieja, kad senosios jame nei žymių nelieka. To negalima pasakyti apie spalvą: ji nesijungia jau šeimoje. Gi tie elementai, kurie nesijungia pirmoje bendruomenės stadijoje ir kitose negali jungtis. Jei mes turime rasiškai maišyto kraujo bendruomeninių, tai iš to nereikia daryti išvados, kad tuo keliu ir spalvos problema turėtų būti sprendžiama. Rasių maišymosi procesas nėra žmoniškas, ir jis ne tik nereikalingas, bet dargi nenaudingas abiem pusėms. Spalva savosios spalvos ir turėtų laikytis ir ypač dideliais kiekiais sumišai negyventi, nes tai dar labiau komplikuoja jau ir taip komplikuotus socialinius santykius.

Paprastai, kur kitos spalvos žmonės yra labai negausingi, ten ir spalvos antagonizmas nėra. Rasinis antagonizmas prasideda tada, kai prasideda varžybos dėl privilegijų ir pirmavimo. Kur ši rasių problema jau yra, ypač jei spalvos yra labai skirtingos, ten ta problema ir liks, kol viena kuri pusė visiškai nustelbs antrąją. Ir štai dėl ko: jei paniekinta klasė laikinai gali patenkinti socialinę lygybę, tai spalvos tos normos netenkina — ji,

sociališkai būdama lygi, jaučiasi nuskriausta tik dėl to, kad lygybės josios spalvos negali pakeisti.

Kadangi paskutiniaisiais šimtmečiais baltoji rasė parodė ypatingo gyvastingumo ir ištisus žemynus pavertė savo kolonijomis, tai, savime suprantama, rasiinė neapykanta yra aštresnė tarp baltosios ir kitų rasių negu tarp kitų rasių. Neapykanta yra tolygi skriaudos laipsniui, o ne spalvos skirtingumui. Iš rasių santykių ir reikia pašalinti skriaudą, kaip ji yra šalintina individų ir tautų santykiuose. Ne tautybė ir ne spalva yra tautinės ir rasiinės neapykantos priežastis, o kaip tik jų savitarpiai santykiai tai nulemia. Tai yra tos pačios rūšies reiškinys, kaip atskirų individų bendravimo nedarnumas.

Anksčiau kolonizuotieji kraštai, kaip, sakysime, Amerikos žemynai nutraukė priklausomybę su metropolijomis, bet tai padarė ne vietos pirmykštis etninis elementas, o patys kolonistai. Tasai kolonijų laisvinimosi procesas dar labiau pagilino ir pagreitino pirmykščio vietos etninio elemento naikinimą. To proceso gyvu ir vaizdžiu pavyzdžiu gali būti JAV, kur ištisus dešimtmečius po humaniškos ir demokratiškos konstitucijos buvo praktikuojama vergų prekyba ir pirmykščio etninio elemento naikinimas. Jei kiek atsigavo importuotasis vergų elementas, kuris gali tapti tolydžio aštrėjančia problema juos nupirkusiųjų savininkų palikuonims, tai vietos etninis elementas reikia laikyti amžinai žuvusiu. To dalyko neišspręs rezervatai, kurie lygiai yra nehumaniški, kaip vergija ar genocidas. Desperatiška kova dėl laisvės ir buvo indėnų agonija.

Panašų procesą matome šiandieną ir kituose žemynuose. Pietų Afrikos ir kitų kraštų priklausomybės ryšių su metropolija silpnėjimas liečia ne vietos pirmykštį etninį elementą, bet taip pat kolonistus. Afrikos ateitis yra kiek šviesesnė. Jai yra galimybių dar šį šimtmetį išsivaduoti iš kolonialinės priespaudos.

Iš viso to seka, kad rasės klausimas yra tos pačios rūšies, kaip ir individų ar tautų socialinės problemos. Varžybos šio klausimo niekad teigiamai neišsprendė ir niekad negalės išspręsti. Vienur ir kitur lemia ekonominiai reikalai ir socialinių santykių pobūdis.

Tuo būdu rasės problema nėra paskira problema ir ji savo prigimtimi nieko nesiskiria nuo tautinių santykių: tautų ir rasių kova vyksta tais pačiais keliais ir tomis pačiomis priemonėmis, su tuo tik skirtumu, kad rasės liečia didesnius plotus ir kad rasė fiziškai yra sunkiau išnaikinti, bet tai yra tik laiko klausimas.

Iš to seka, kad žmonių santykiuose yra tik trys laipsniai: individas, šeima ir tauta. Individas, apie kurį jau buvo kalbėta, yra medžiaga, iš kurios susidaro kolektyvai. Jo prigimtis, kaip matėme, yra egoistiška ir asociali, bet jo prigimtį lenkia reikalai, dėl to santykių darnai reikia sąlygos, kad reikalai daugiau ar mažiau būtų bendri. Kai reikalai skiriasi, bendruomenė yra. Šeimą jungia kraujas, o jei nejungia, tai vistiek jos reikalai yra privatus pobūdžio. Šeima gali irti, gali ji kenkti viena kitai ją liečiančiai šeimai, bet toliau jos reikalai nenuėina. Kas kita yra tauta, joje skirtingumų yra daugiau: viduje ir už jos. Ja tikrumoje socialinė problema prasideda ir ja baigiasi. Jei tauta yra didelė ir veržli, tai problema yra didelė ir sunki. Rasė nesudaro socialinio vieneto: ji skyla į tautas ar smulkesnius vienetus.

Vadovaujantis dėsniu, kad individas negali kito individo nei skriausti, nei vergti, nei išnaudoti jokia atveju ir jokia forma, ir tą principą pritaikius tautoms ir luominėms bendruomenėms, būtų pasiektas toksai socialinių santykių laipsnis, kuris apdraustų ir individą, ir šeimą, ir tautą, ir rasę, o tuo pačiu visus sujungtų žygin, kuris visus vestų į sandorą, gerbūvį (šis išspręstų ir superpopuliacijos problemą) ir saugumą. Reikia tik vienos sąlygos, — kad to siektų ne paskiri individai ar kolektyvai kiekvienas sau, o kad visi to siektų, kaip bendro ir vieno tikslo.

Jei žmones skiria individualybė, šeima ir tauta, kuriuos mes linke laikyti įgimtais žmogaus dalykais ir dėl to nepakeičiamais, tai yra kitų veiksmų, kurie nėra įgimti, o tik gyvenimo sąlygų pagimdyti, tačiau jie yra kartais dar pasekmingesni ir aštresni. Jų yra labai daug ir nėra tikslo jų visų išvardinti, tai paliesime tik religiją, pasaulėžiūrą ir luomą (jį imame socialinių privilegijų ir profesinių skirtingumų požiūriu). Pirmus du reikėtų visiškai išjungti iš socialinių reikalų ir valdymosi aparato, nes tuose dalykuose visada pasireiškia fanatiškumas ir demagogija. Juos reikėtų palikti individo ar bendruomenės nuožiūrai. Tais pagrindais niekad neturėtų būti tvarkomi žmonių bendravimo reikalai, nes skirtingos religijos ir skirtingos pasaulėžiūros, nors jos būtų ir idealiai tolerančios, savo esmėje yra asocialūs reiškiniai. Tai yra pagrindinės priežastys, dėl kurių valstybės forma negali būti pastovi. Joms veikiant visada atsiranda valstybės valstybėje: dvi ar daugiau jėgų, kurios valdžią veikia ir dėl jos varžosi. Tai reikėtų klausimas statyti aut aut. Kadangi nei religija, nei pasaulėžiūra be civilinės valdžios, kitaip sakant, be valdžios organų, negali tvarkyti socialinių reikalų ir viešojo gyvenimo, tai tuo pačiu jos ir turi užleisti vietą naujų dalykų atpalaiduotai valstybei. Tai kalbėdami mes turime galvoje atskirą valstybę, kur skirtingumų yra maža, o jungiančių veiksmų nestinga, bet ir čia tai visada buvo didelė problema, o ką bekalbėti apie žmonijos bendruomenę, kur daug tautų, daug religijų ir dar daugiau visai negiminingų ir nesuderinamų pasaulėžiūrų. Dėl to būtų klaidinga manyti, kad iš to chaoso galėtų išsirutuluoti kada nors daugiau ar mažiau tobula ir pastovi valdymosi forma, o tai reiškia, kad religijos ir pasaulėžiūros atskyrimas iš žmonijos valdymosi yra *conditio sine qua non*.

Luomų klausimas yra paprastesnis. Tačiau ir čia turėtų būti dėsni, kad joks individas ir joks kolektyvas neturėtų išimtinų teisių ir privilegijų, kad visi bendruomenės nariai būtų lygūs ir lygiateisiai. Atsakydami šio dėsniu, mes paneigiamė žmoniškumą. Nelygybėje sandora neįmanoma. Žmonių santykiuose yra stačiai keistenybių, glūdinčių prigimtyje žmogaus, kuris vienu atžvilgiu yra girtinas ir sveikas, o antru — sakykime, neišmintingas ir kvailas. Imkime du darbininkus, dirbančius tą patį darbą ne tais pačiais įrankiais: vieną primityviu kauptuku rausiantį žemę, o kitą — galingu ekskavatoriumi. Kokia tarp jų socialinė bedugnė! Ir taip paprastai to paties tikslo įrankiai yra socialinė problema. Bet ji lengvai sprendžiama. Reikia daugiau dėmesio kreipti į žemesnius, ne į aukštesnius bendruomenės sluoksnius. Reikia ne tiek žeminti aukštuosius, kiek kelti žemesniojo luomo gyvenimo lygį. Reikia siekti,

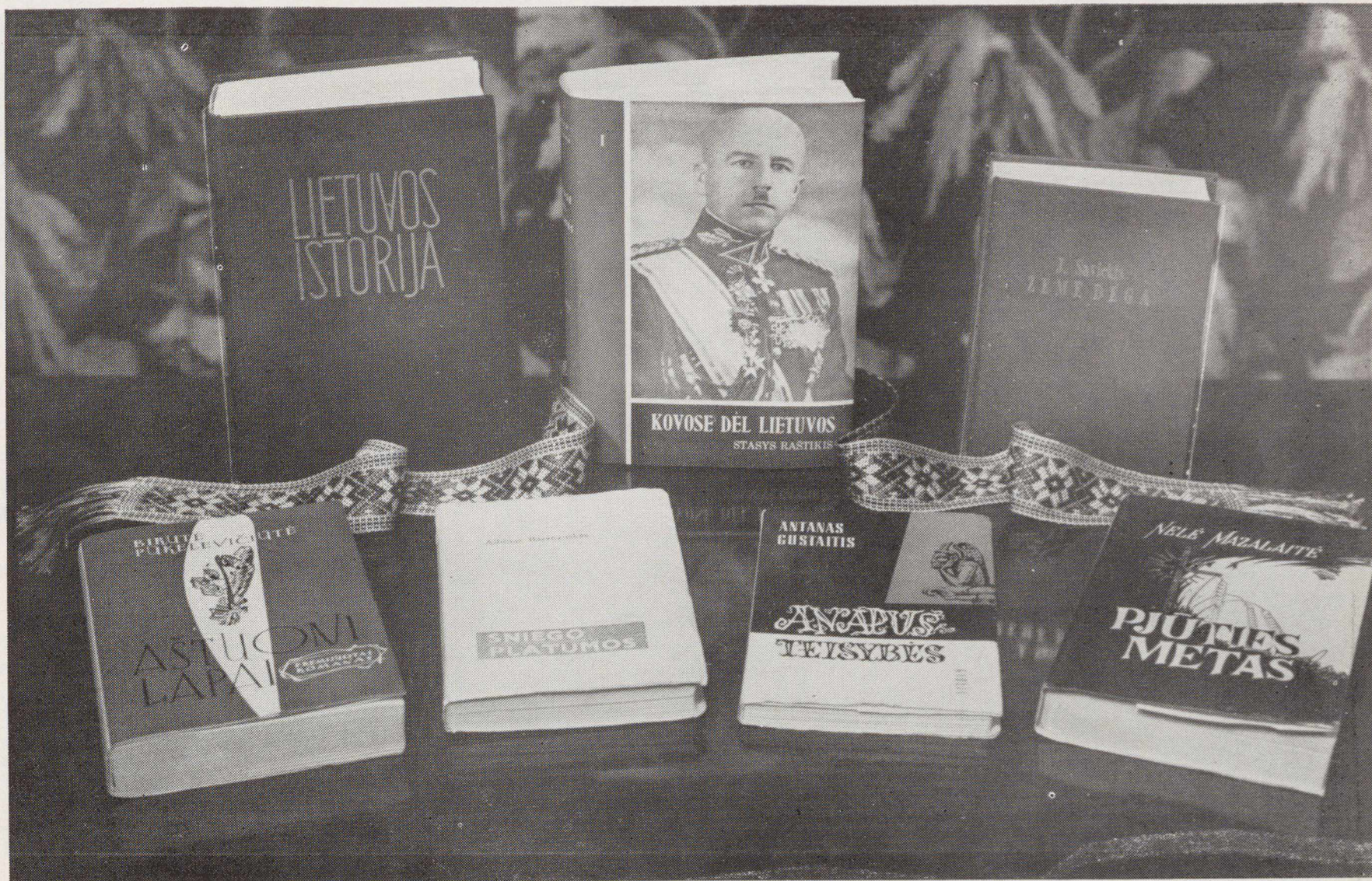

Foto P. Jasiukonis

kad ne mašinos, o rankų darbas būtų brangesnis. Neoperuojame skaičiais, bet manome, jog ir nedarome klaidos, kad vien paskutiniame kare idėtos žmonių pastangos ir vertybės jau būtų galėjusios šį klausimą didele dalimi išspręsti. Industrijos kraštuose pastebimas gana sveikas reiškinys: mašinomis pagaminti dalykai yra pigesni už tuos, kur žmogus dirba savo rankomis. Tai reiškia, kad mašina jau nėra tas darbininkijos siaubas, kuris buvo prieš šimtą ir daugiau metų, kai darbininkai tulžį liejo į mašinas ir jas naikino, kaip savo tiesioginį priešą. Mašinoms plintant ir daugėjant darbininkai išsikovojo daugiausiai teisių, jau nekalbant apie tai, kad kur jų apstu, ten ir gyvenimo lygis yra aukštesnis.

Liesdami šiuos dalykus susiduriame su laisvės problema. Kadangi socialiniai reikalai nėra žmogaus prigimties dalis, nei patyrimu ar kančiomis sukrautas turtas, kuriuo galima būtų be pašalinės pagalbos naudotis, iš to seka, kad valdžios institucija žmonių bendravime yra būtina. Kiekvienas žmogaus veiksmus saistantis autoritetas jau tuo pačiu, atrodo, turėtų pažeisti žmogaus laisvę. Laisvė, kaip tiesa, žmonių bendravime yra dvejopa: subjektyvi ir objektyvi. Praktikoje mes dažniausiai susiduriame su pirmąja. Kiekvienas žmogus pirmiausiai ieško laisvės sau.

Subjektyvi laisvė — ar mes imsimė atskirą individą, ar atskirą kolektyvą — nėra linkusi pripažinti sautų, nes esą ten, kur laisvė varžoma, jos ir nėra. Bet subjektyvi laisvė arba geriau egoistinė laisvė gali nuvesti tik į anarchiją arba viešpatavimą. Kadangi nei anarchijoje, nei viešpatavime negali būti bendrosios visuotinės laisvės, tai tuo tuo pačiu ji ir atkrinta.

Objektyvi laisvė be sautų ir ribų neįmanoma: joje asmens laisvė turi derintis prie bendruomenės laisvės ir reikalų. Tvardoma laisvė gali būti pilnutinė ir ideali tik tuo atveju, kai ji nepažeidžia lygybės ir lygiateisiškumo dėsniu, nes žmogų užgau-

PERKAMIAUSIOS 1956 METŲ KNYGOS

Praėjusiais metais, kaip ir paprastai, mūsų knygų rinkoje vyravo grožinė literatūra. Tačiau lietuviško "best-sellerio", arba perkamiausios knygos vardo susilaukė ne grožinės literatūros veikalas, o atsiminimai: Gen. St. Raštikio "Kovose dėl Lietuvos" (I t., L. Dienų leid.) — išparduota visa laida: 2,000 egz. Knyga, be to, susilaukė gausiausio, koks tik kada yra buvęs, vertinimo spaudoje. Nežiūrint vieno kito neigiamo, daugiausia politiniiais sumetimais, atsiliepimo, veikalas pripažintas kaip svarbus istorinis dokumentas ir kaip žymiausia iki šiol pasirodžiusi autobiografija.

Pagal spaudoje pasirodžiusius duomenis II-joje vietoje eitų Dr. V. Sruogienės Lietuvos Istorija — jos esą išparduota 1,700 egz. (T. M. D. leid.)

Tolimesnė eilė, nežinant tikslių skaičių, sunku pasakyti. Čia tik norime išskirti labiausiai dėmesio vertas, premijuotas ar palankiausiai kritikos sutiktas knygas. Viena iš tokių yra J. Savickio žemė dega. Tai diplomataras, rašytojo dienoraštis, kuriame pirmąją žmogus ir menininkas; dėl stiliaus ir literatūrinės formos ji iškyla kaip literatūros kūrinys, vaizduojąs diplomatai sodininką praėjusio karo metu. (Terros leid.)

Toliau minėtini du gerai pasirodę debutantai — B. Pūkelevičiūtė su romanu Aštuoni lapai, laimėjusi Draugo romano konkursą (L. Knygos klubo leid.), ir A. Baranauskas su rinkiniu Sniego platumos (Nidos kl. leid.), gerai valdąs trumpo apsakymo formą.

Po ilgos "sakytojo" karjeros humoristinių eilių rinkinį Anapūs teisybės išleido Antanas Gustaitis, sulaukęs šiltą skaitytojų priėmimą ir gana palankaus kritikos įvertinimo, iškeliant į geriausius šio žanro autorius.

Mūsų stilingoji ir turtinga, kerinčio moters pasaulio kūrėja Nelė Mazalaitė davė neįprasto turinio romaną Pjūties metas, kuriame vaizduojama žydaitės komunistės, susituokusios su lietuviu komunistu, pasaulis ir jų vaiko auklėjimo problema, susitikus su vyro motina nacių ok. metais.

na ne varžtai, bet nelygus tų varžtų taikymas. Tai yra pats opiausias socialinių santykių momentas ir čia niekas neturėtų teisės naudotis bet kokiomis privilegijomis. Priėmus šią sąlygą, laisvės varžtų normos nepažeistų žmogaus orumo. Iš to seka, kad laisvė teįmanoma tik laisvoje ir lygiateisėje bendruomenėje.

Kadangi žmogus pirmiausia yra paskira individualybė, nes tokia jo paskirtis ir tikslas, tai laisvę varžančios normos jokia būdu neturėtų paliesti net ir dalines individo laisvės. Individo ir bendruomenės reikalus reikėtų taip suderinti, kad tarp vieno ir kito nebūtų tarpo, kad laisvė būtų viena, ir žmogaus laisvė. Varžtai turėtų liesti žemesniąją žmogaus prigimtį, tai yra, tie varžtai turėtų varžyti žvėrį, ne žmogų.

Suvaržius išnaudojimą individo individui ir kolektyvo kolektyvui, varžybos ir kova rūšyje išnyktų. Žmonija pasijustų viena didelė glaudži šeima.

Atsiūsta paminėti

Nelė Mazalaitė, **Pjūties metas**. Romanas. Aplanką piešė dail. A. Rūkštelė. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. 387 psl. \$3.75.

Eugenijus Gruodis, **Agonos ir smėlis**. Eilėraščiai. Liet. Knygos Klubo leidinys. Aplanką piešė K. Veselka. 70 psl. Kaina \$1.00

Algirdas Landsbergis, **Ilgoji naktis**. Novelės. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 16. 1956. 175 psl. Knygos Klubo nariams \$1.00

St. Bijūnas, **Gal pirkite, parduodam respubliką**. Modernios satyros ir jumorio rinkinys. Išleido Vaiva, Kanadoje, 1956. \$1.00

Anatolijus Kairys, **Diagnozė**. Trijų veiksmų komedija. Leidžiama vaidinti be atskiro copyright leidimo. Išleido Terra. 1956.

Lordas R. Baden-Powell'is, **Skautybė berniukams**. Vertė V. Kamantaukas. Redagavo Vytautas Čepas. Išleido L. S. B. Vadija, 1956, Toronto, Canada. 310 psl.

Casey Deveikis, **The Eager Beaver Regiment**, The Regimental History of the 1303 Engineers. Jacket by V. Vijeikis, 407 pp.

ARMIJOS KALBŲ MOKYKLOS, MOKYKLOS, Monterey, Calif., viršininkai aptaria naujus planus.
DISCUSSING A NEW PHASE in the vast program of language instruction at the Army Language School are Dr. D. L. Hamilton, Academic Dean, Major Thomas A. Duke, Operations and Training Officer, and Colonel Walter E. Kraus, Commandant.

KALBA - NAUJAS GINKLAS

Ten, kur vos prieš pusantro šimto metų pirmąsį suplevesavo Jungtinių Amerikos Valstybių vėliava — menkai apgyventame ir beveik laukiniame kontinente užkampyje — šiandien čia yra, turbūt, didžiausia ir moderniausia gyvųjų kalbų mokykla pasaulyje. Ji moderniška ne savo pastatais, bet mokymo metodais ir mokslo priemonėmis, ji įdomi dėstomųjų kalbų gausumu ir dėstytojų margumynu. Ir pagaliau, turbūt, nedaugelis pasaulyje pasklidusių lietuvių žino, kad šioje mokykloje kartu su egzotiškųjų kraštų kalbomis, kaip indonezų, vietnamiečių, burmiečių ar arabų, kartu su didžiosiomis germanų, romanų ir slavų kalbomis, čia savo vietą turi ir lietuvių kalba.

GERIAUSIAS LIETUVIŲ KALBOS MOKINYS armijos kalbų mokykloje, Monterey, Calif., seržantas Paul R. Arman gauna premiją.
M. SGT. PAUL R. ARMAN (right) receives the first Maxwell B. Taylor Award given at the Army Language School, Monterey, Calif. He copped the award as an outstanding student in Lithuanian and was honored at graduation ceremonies, this January.

Dėsto princai ir Lietuvos didžiųjų ainiai

JAV-se po II-ojo pasaulinio karo, perėmusios į savo rankas laisvojo pasaulio vadovybę, ginkluotas savo pajėgas ir didesnes ar mažesnes karines misijas turi 73-ose pasaulio

valstybėse ir Amerikos karo specialistai padeda apmokyti bei apginkluoti bent 200 sąjungininkų divizijų. Šitos milžiniško masto operacijos pareikalauja ne vien tik šio krašto materialinių išteklių, mokslinio bei techninio pajėgumo, bet ir gausybės asmenų, galinčių kalbėti svetimomis kalbomis.

Faruošti šiems specialistams į paskaiškai gražų Ramiojo vandenyno pakraštį Monterey pusiasalyje suplaukė virš 500 dėstytojų, kurie savo kilme, praeitimi, patirtimi ir ateities svajonėms bei aspiracijoms, anot lietuviškos patarlės, sudaro didesnę margumyną, negu margojo genio plunksnos.

Čia dirba ne tik humanitarai, bet ir įvairių kitų profesijų asmenys: gydytojai, inžinieriai, politikai. Čia sutiksi garsių profesorių, buvusių ministrų, čia gausu buvusių aukšto laipsnio karių iš visų pasaulio kraštų kariuomenių. Tarp buvusių kunigaikščių, grafų ir kitų įžymybių čia mokytoju virto ir paskutiniojo Rusijos caro seserėnas ir Korėjos dinastijos princas...

Šioje kalbų mokykloje dėsto ir jauniausioji šaliapino duktė, iki šiol išsaugojusi laiškus, kuriuos jai tėvas siuntė 1934 metais iš vieno Lietuvos viešbučio Kaune, kai dainininkas gastrolavo Lietuvos valstybinėje operoje.

Istorijos ironija! Nelietuviškame skyriuje sutiksi ne vieną atžalą ir anų Lietuvos didikų, kurie prieš 3-4 šimtmečius yra buvę Lietuvos garbės ir pasididžiavimas. Nors jie dabar kitų kalbų instruktoriai, bet savo protėvių kalbos nėra dar galutinai pamiršę ir jai rodo gražių sentimentų.

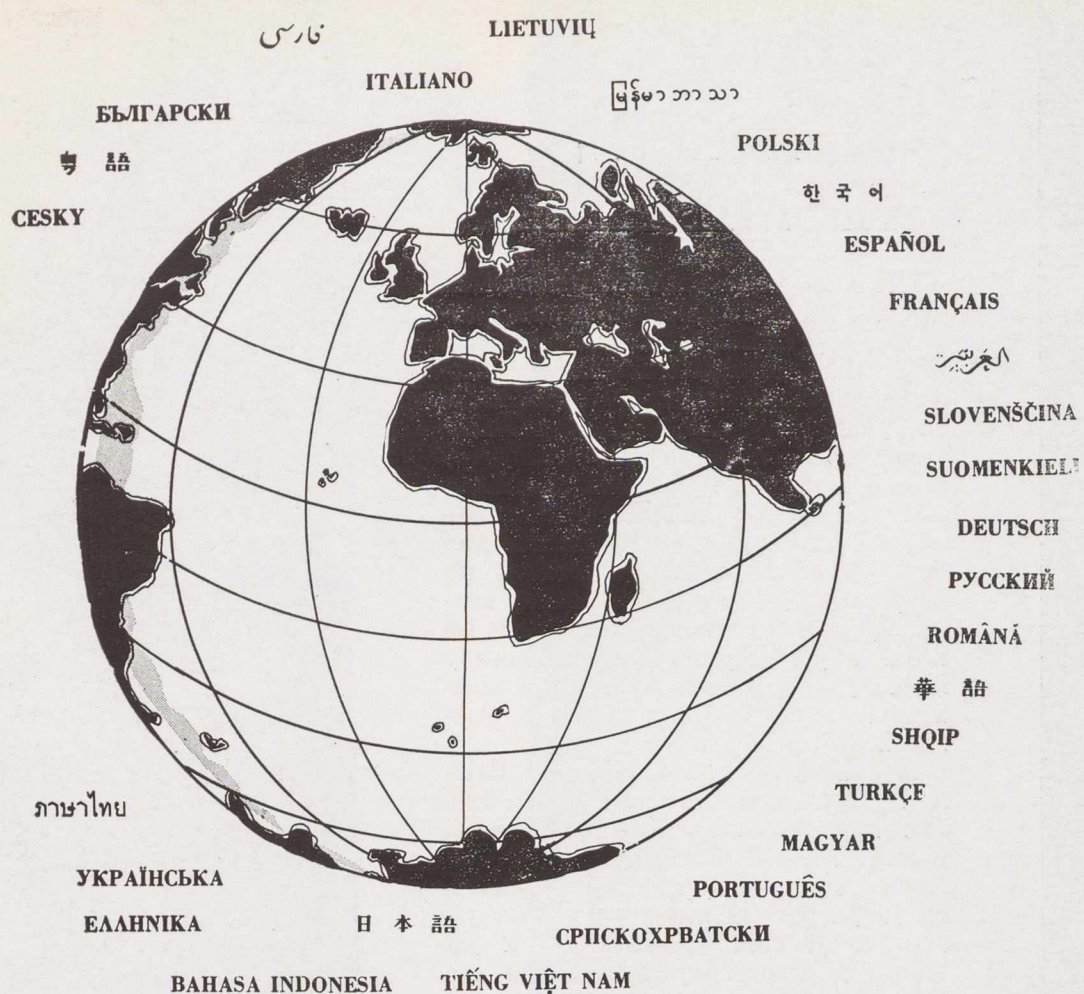
Jei atsitiktinai užkalbinęs vieną ranką mokyklos instruktorių, sužinosi, kad jis yra vienas iš Guderiano vyrų, prie Vilkaviškio netekęs rankos, nė kiek nenustebk, nes kas per tą mūsų Lietuvėlę nėra žygiavęs ir kas nelaimingai nesugrįžęs... Taigi ir šis nesenų kovų veteranas dabar yra vienas iš taikinių dėstytojų iš 38 pasaulio kraštų.

Padėję kovos kardus ir kitus ginklus, čia pasaulio taikai dirba, kasdien susitikdamai ir bendradarbiauja buvę praėjusio karo draugai ir priešai, kuriuose visi antagonizmo pėdsakai jau yra dingę.

LIETUVIŲ KALBOS INSTRUKTORIUS supažindina studentą su Lietuvos švietimo sistema, mokyklų tinklu ir Nepriklausomos Lietuvos gyventojų pasiekto raštingumu.

LITHUANIAN LANGUAGE INSTRUCTOR shows Lithuanian literacy percentage to student, Army Language School, Monterey, Calif.

PASAULIO KALBŲ FESTIVALIS. Ilustracija iš Armijos Kalbų mokyklos leidinio Aplink žemės rutulį sužymėtos kalbos, kurios dėstomos mokykloje; pačioje viršūnėje matome lietuvių kalbą, kuriai skiriama nemaža dėmesio.

FESTIVAL OF WORLD LANGUAGES, illustration from Army Language School publication.

Lietuvių kalbos skyrius

Lietuviškasis žodis į šį įvairiakalbi chorą įsijungė 1955 m. Lietuvių skyriui suorganizuoti buvo pakviestas jau kelis metus šioje mokykloje dirbęs J. Gričius. Jis vėliau buvo paskirtas lietuvių skyriaus vedėju.

Paruošiamieji darbai, skyriaus organizavimas ir įvedamosios medžiagos paruošimas visu svoriu užgulė instruktorių kolektyvą. Darbų našta dar labiau padidėjo, kai 1955 m. rugpičio mėnesį atvyko pirmieji lietuvių kalbos studentai. Instruktoriams teko dirbti ne tik klasėse, bet ir pagal mokyklos nustatytus mokymo metodus parašyti lietuvių kalbos vadovėlį, kuriame telpa keliasdešimt dialogų su nuoseklia ir planinga gramatikos interpretacija, lietuviška ir angliška medžiaga pratyboms, žodynu ir t.t. Instruktoriai paruošė ir gausybę kitokios medžiagos, susijusios su kalbos dėstymu: ypač tai, kas liečia karinės terminologijos integraciją kalboje. Šis intensyvus darbas, kuris nuo 1956 m. pradžios jau buvo dirbamas šešių

asmenų, truko ištisus metus. Mokyklos vadovybė šį darbą gerai įvertino, ir mokyklos komendantas pulk. Walter E. Kraus, visiems kolektyvo nariams padėkojimą rašė.

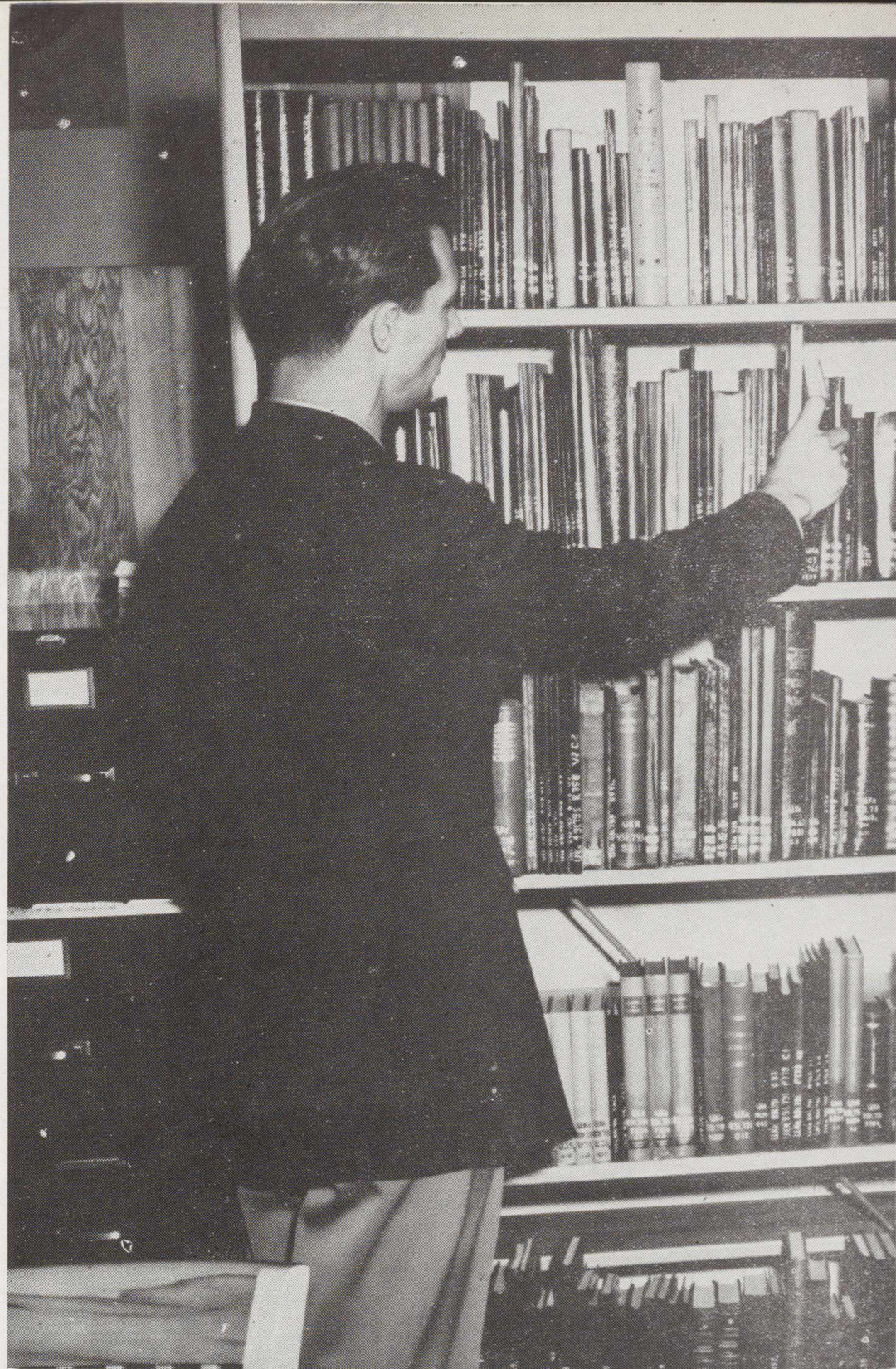
1956 m. gruodžio mėnesį JAV-bių kariuomenės kalbų mokyklos lietuvių kalbos skyrius išleido II-ąją baigusiųjų laidą. Iš 316 studentų, baigusių 12 įvairių kalbų skyrių, lietuvių skyriaus studentas viršila Paul R. Arman (juodukas) buvo pripažintas geriausiu ir laimėjo mokyklos pirmąją gen. Maxwell D. Tylor vardo premiją.

Ar sunki lietuvių kalba?

Pabaigoje norėtusi atsakyti į klausimą, kuris nevienam šio žurnalo skaitytojui gali kilti:

— Lietuvių kalba gana sunki. Jos gramatikos, sintaksės ir žodyno įvairumais dažnai skundžiasi lietuviai mokiniai. Tat ar amerikietis, niekad jos nevartojęs ir net negirdėjęs, per 11 mėnesių gali pakankamai tos kalbos pramokti?

Pabaiga 18 psl.

ARMIJOS KALBŲ MOKYKLOS STUDENTAS ieško lietuviškų knygų. Bibliotekoje be vadovėlių ir žodynų, yra knygų iš Lietuvos istorijos, kultūros, geografijos ir kt.

STUDENT at Army Language School selects book.

LIETUVIS INSTRUKTORIUS (gilumoje) lietuviškai įkalba angliškai pagamintos filmos vertimą. Filmai naudojami kaip kalbų mokymo priemonė.

FILMS made originally in English are converted to Lithuanian by the simple method of translating the original (English) sound track into Lithuanian, recording the new narration-read by a department instructor — and adding this new sound track to the film, which has been coated with a special magnetic substance.

KALBŲ STUDENTAS susipažįsta su Lietuvos geografine padėtimi, studijuodamas naują plk. J. Andriaus parengtą Lietuvos žemėlapi. Kairėje instruktorius J. Gričius, liet. sk. ved.

A STUDENT OF LITHUANIAN studies geography from a wall map. At left is instructor J. Gričius. — Army Language School, Monterey, Calif.

Creative Dance Recital

1956

EMILIJOS IR JULIJOS KESMINAIČIŲ išraiškos šokių vakaro programos viršelis, pieštas Antano Kesmino. Piešinys darytas tušu, raidės — sidabro spalvos, fonas juodas.
COVER OF PROGRAM of dances by Emilia and Julia Kesminas, Australian-Lithuanian expressive dance stylists. Art work was done by Antanas Kesminas.

Malda / Prayer

Atlieka Emilija ir Julija Kesminaitės
Interpretation by Emily and Julia Kesminas.

SESERYS KESMINAITES

Išraiškos, arba modernusis šokis yra beveik penkių dešimtų metų senumo. Jį sukūrė Isadora Duncan (1878-1927) ir Ruth St. Denis, amerikietės. Pirmoji gavo įkvėpimo iš skulptūrinio graikų meno, užfiksuosio marmure natūralų žmogaus judesį, antroji gi pasinaudojo orientaliniais apeigų šokiais. Abi šios šokėjos vėliau sukūrė atitinkamus moderniojo šokio principus ir turėjo didelę įtaką į jaunesniąją šokių kartą. Jų poveikį išaugo Europoje tokie šokėjai kaip Rudolf von Laban ir Mary Wigman, o Amerikoje Martha Graham, Doris Humphrey, Helen Tamiris ir kt.

Išraiškos šokis skiriasi nuo baleto ir, apskritai, nuo bet kokio tradicinio šokio tuo, kad jis vengia vartoti iksiolinius konvencinius judesius. Moderniajame šoky kiekviena idėja turi išsauti nuosavus judesius: ji turi apsirėkšti tik jai vienai charakteringais judesiais, kuriuos šokėjas privalo natūraliai bei spontaniškai sukurti. Todėl išraiškos šokis kartais dar vadinamas kuramuoju.

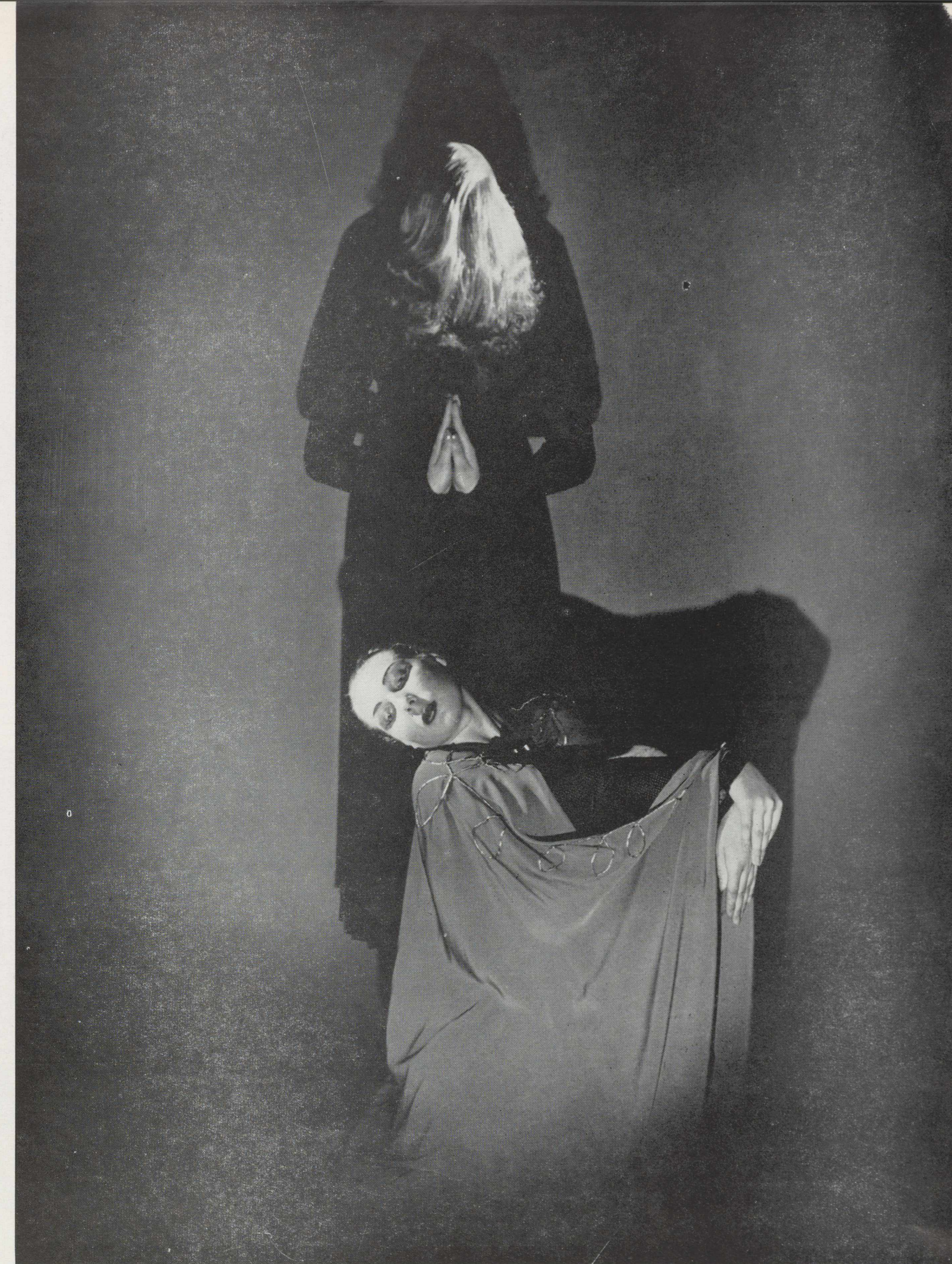
Išraiškos šokis beveik mokslišku būdu ištyrė visas žmogaus kūno judesio galimybes ir ribotumus, dramatinį erdvės išnaudojimą, judesio sukurtą ritmą ir kitokius šokio meno aspektus.

Išraiškos šokio tikslas — teatriškai apipavidalinti idėjas ar svajones, parodyti vidinį žmogaus pasaulį ir apreiškinti tikrąją žmogaus būtį.

MEDIS IR AS, muzika australų komp. Roy Agnew, atlieka E. ir J. Kesminaitės. THE GUM TREE AND I (music by Australian Roy Agnew), interpreted by E. and J. Kesminas.

Pažymėtina, kad šis modernusis šokis padarė labai žymią įtaką į šių dienų baletą, suteikdamas jam natūresnių judesio formų. Tačiau tiek tradicinis baletas, tiek nekonvencionalus išraiškos šokis ir toliau eina skirtingais keliais.

Išraiškos šokis rado adeptų ir lie-

Malda / Prayer

Atlieka Emilija ir Julija Kesminaitės

tuvių tarpe. Bene pirmoji šį meną pradėjo praktikuoti Danutė Nasvytytė, pagarsėjusi jau Lietuvoje. Iš jos mokinių ypač garsėja seserys Julija ir Emilija Kesminaitės, gyvenančios Melbourne, Australijoje, neskaitant jau anksčiau pasižymėjusios išraiškos šokio meistrės Kępalaitės, Kanadoje gražiai besireiškiančios Kvietytės ir kt.

Nuo savo mokytojos Nasvytytės jos nutolo tuo, kad į išraiškos šoki įnešė poezijos motyvą, judesį sujungė su žodžiu ir su ritminiu įvairių muzikos instrumentų akompanimentu.

Išraiškos šokio pagrindus Kesminaitėms suteikė Danutė Nasvytytė: jos baigė Nasvytytės šokio studiją. Vėliau Kesminaitės pačios studijoje išraiškos šokį ir jau 1955 metais pirmą kartą pasirodė Melbourne visuomenei su pasisekimu. Paskui žiūrovai dar dviem progomis gerėjosi jų šokiais: 1956 metų rudenį ir 1957 metų pradžioje.

Nuo savo mokytojos Nasvytytės jos nutolo tuo, kad į išraiškos šoki įnešė poezijos motyvą, judesį sujungė su žodžiu ir su ritminiu įvairių muzikos instrumentų akompanimentu.

Poezijos panaudojimo šoky idėja joms kilo, kai jos pastebėjo, kad žodis turi muziką ir ritminį bei melodinį judesio bangavimą. Į poezijos meno pasaulį jas įvedė poetė Julija Švabaitė. Iki šiol Kesminaitės šoky išpildė kai kuriuos D. H. Lawrence, T. S. Elioto, mūsų Brazdžionio, Niliūno ir kt. poetų kūrinius, naudodamos Sibelius, Richard Strauss ir kitų kompozitorių muziką. Taip pat jos retkarčiais išpildo šokius, pagrįstus višnių kūno skambėjimu bei ritmu ir skulptūrinio vaizdo momentais.

Xerxes

EGLĖ ŽILIONYTĖ ir NIJOLĖ BRAŽENAITĖ Laisvės statulos 70 metų iškilmėse atstovavusios lietuvių bendruomenę.

COLORFULLY DRESSED in native Lithuanian costumes, Miss Eglė Žilionis and Dr. Nijolė Bražėnas participate in ceremonies hailing the 70th Anniversary of Statue of Liberty, Liberty Island, N. Y.

LOS ANGELES LRKSA kuopa naujų narių vajuje pernai laimėjo premiją-stipendiją (\$200.). Po metinio susirinkimo sausio 20 d., stipendija padalinama studentams ir aukšt. mokyklų moksleiviams. Iš k. į d.: B. Skirienė, fin. sekr., J. Kiškis, pirm., įteikia čekį Dombroski; kiti: Marian Slenis, Silwia Wilkas, L. Valiukas, E. Tumienė ir S. Brazdžionytė.

LITHUANIAN STUDENTS win scholarships from LRKSA chapter in Los Angeles.

VEIDAI IR VAIZDAI

ARCH. EDMUNDAS ARBAS (Arbačiauskas), Birmingham, Mich., išlaikė valstybinius egzaminus ir gavo visose JAV-se registruoto architekto teises.

Arch. Arbas į JAV atvyko 1947 m. ir dirba pas garsų norvegų arch. Swanson Boomfieldhills, Mich.

Arch. Arbas, kurio žmona yra rašytoja laureatė Alė Rūta Nakaitė, gyvena Detroito priemiesty, moderniškuose, savo paties suprojektuotuose namuose.

EDMUND ARBAS is a newly licensed architect in Birmingham, Mich.

ALICE STEPHENS-STEPONAVIČIENĖ diriguoja Maria High Scholl mokinių chorui, kuris dalyvavo kalėdinėje All Nations Christmas songs programoje.

MARIA HIGH SCHOOL choristers in All Nations Christmas songs for Commonwealth Edison Christmas Program Dec. 17, 1956. Alice Stephens directing.

AUSTRIJOS Lietuvių Bendruomenės atstovų suvažiavimas Salzburge. Į naują valdybą išrinkta: Msgr. K. Razminas, pirm. kun. V. Pupinis, vicepirm., Irena Naudžiūnaitė-Joerg, sekretorė, S. Glionertas, išd.; revizijos kom.: mokyt. A. Himmel, H. Šatkus, B. Vokietaitytė-Ivoilov, E. Blaudžiūnaitė. Austrijoje yra 136 lietuviai. AUSTRIAN members of the Lithuanian Community meet in Salzburg.

Vidury, dešinėje: BRISBANĖS, karštojo Queenslando sostinės, Australijoje, Pirmosios Komunijos dalyviai ir svečiai. Pirm. Komuniją priėmė 15 mergaičių ir berniukų. Vidury — kun. S. Gaidelis, S. J. LITHUANIAN CHILDREN at First Holy Communion in Brisbane, Australia. Foto K. Stankūnas.

LIETUVOS KONSULAS KOLUMBIJOJE DR. S. SIRUTIS lanko Tolimos universiteto Agrikultūros fakultetą, kurio rektorium yra kun. Nikodemus Saldukas. Jo kairėje stovi kons. Sirutis, dešinėje — žmonia Sirutienė, prie jos — Siručių sūnus, pačioje kairėje USA NCWC dovanų dalintojas Kolumbijoje James Noel, dešinėje — jo pagalbininkas P. Velez.

LITHUANIAN CONSUL IN COLOMBIA Dr. S. Sirutis (second from left) and others visit Rev. N. Saldukas (center), head of College of Agriculture at Tolima University, Colombia.

"ŠIENAPJŪTĖ" Argentinoje, — scena iš to vardo G. Veličkos pjesės, kurią pastatė Arg. liet. skautai. Agnė—L. Paliulionytė, Petras — Algis Rastauskas. Foto A. Cibavičius

SCENE from play Hay Harvest in Argentina, by G. Velička.

VARPAI URAGVAJAUS LIETUVIŲ BAŽNYČIAI. Vieną jų nupirko Liet. Kat. Moterų Draugija, kurios narės čia matyti. Varpai pašventinti pernai vasarą. Kūmais buvo Ona Žukienė ir Ed. Jusys.

BELLS for Lithuanian church in Uruguay. One was purchased by local Lith. Cath. Women's Club.

LOS ANGELES LITUANISTINĖS MOKYKLOS MOKINIAI, aplankę garsųjį Disneyland, dalyvauja programoje, padainuodami ir pašokdami tautinių šokių. Jiems vadovauja mokyt. O. Razutienė.

LITHUANIAN PUPILS of Los Angeles taking part in song and dance program at Disneyland, famous children's recreation spot.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— **V. Sidzikauskas**, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. dalyvauja Los Angeles liet. Vasario 16-tos minėjime vasario 23.

— **Akademino gyvenimo medžiaga**, be praėjusiam LD nr. paskelbto A. Dundzilos, redakcijai telkti padeda Jūratė Šaltenytė, Antanas Polikaitis ir Vladas Gylis.

— **D. Valančiūtė, Granada Hills, Calif.**, talkininkauja LD redakcijai vertimais į anglų kalbą; be ankstesnių darbų, šiam nr. ji išvertė ištrauką iš gen. Raštikio atsiminimų "Kovose dėl Lietuvos" II t. apie V. D. Karo Muziejų.

— **J. Tininis**, Los Angeles, Calif., laikė prancūziškai paskaitą apie poetą O. L. Milašų "Soyons Amis" klubo narių (amerikiečių) susirinkime, kuris įvyko prof. dr. P. Raulinaičio bute.

— **Jonas Kutra**, Chicago, Ill., Real Estate biznierių ir visuomenės veikėjas, lankėsi Los Angeles, Calif ir su LD leidyklos savininku A. Skirium kalbėjosi dėl galimybių Chicagoje atidaryti LD leidyklos skyrių.

— **Dan Kuraitis**, žinomas Chicago's Mil-da Buick automobilų b-vės savininkas, Chicago's ALT buv. pirm., vykdamas į San Francisco biznio reikalais, buvo sustojęs Los Angelėje, kur susitiko su pažįstamais ir apsilankė LD administracijoje; čia jis "atliko išpažintį" ir pažadėjo "už griekus" atsilyginti. Su redakcija susitarė, kad atsiųs foto nuotraukų ir įspūdžių iš savo tolimų ir įdomių kelionių.

— **Juozas Truskauskas**, Los Angeles, Cal., išlaikė miesto egzaminus kaip Civil Engineers Designers ir dirba L. A. City School District įmonėje.

— **Mrs. M. Fabian**, Sherman Oaks, Cal., velionio S. L. Fabian žmona, turėjo automobilio katastrofą ir dvi savaites išgulėjo ligoninėje. Dabar gydoma namuose.

— **Charles A. Kirsnis Jr.**, lietuvis dantis, atidaro savo kabinetą Redondo Beach (Hollywood Riviera), 1826 S. Elena St., ir ten priims pacientus pagal susitarimą. Telefonas: FRontier 5-0026.

— **Dr. Marijos Gimbutienės**, Boston, Mass., veikalas "The Prehistory of Eastern Europe" (Rytų Europos proistorė) I tomas išėjo iš spaudos. Knygą išleido Harvardo universitetas. Didelio formato 280 psl., su 126 iliustracijomis ir žemėlapiais tekste ir 50 iliustracijų kreidiniame popieriuje. Ji gaunama šiuo adresu: Peabody Museum, Harvard University, Cambridge 38, Mass. Kaina \$7.50. Leidėjas yra labai skopus, tačiau bus dedama pastangų, kad didžiosios liet. bibliotekos tą veikalą gautų. Reikia manyti, kad ir paskiri skaitytojai tuo veikalu susidomės ir įsigys, nes tai reta šios srities studija ne tik mūsų, bet ir pasaulinėje literatūroje.

— **V. Beliajus**, San Diego, praneša, kad pas juos Vasario 16-tos minėjimas įvyksta vasario 16-tą, šeštadienį, Greek Auditorium, 3657 Park Ave. Programoje bus įvair. tautiniai šokiai.

— **Kun. S. Laurinaitis**, Columbus, Ohio, švenčių proga atnaujino 5 prenumeratas ir nupirko 10 egz. "Lithuania Through the Ages" knygos.

— **A. Macarus**, Chicago, Ill., atnaujindamas savo LD prenumeratą, atsiuntė 21 dol. keturiom prenumeratom dovanų.

— **I. Anužis**, Toronto, Can., atnaujindamas savo LD prenumeratą, užsakė dvi prenumeratas giminėms JAV-se.

— **Mečys Krasauskas**, Chicago, Ill., užsimokėdamas 1957 m. prenumeratą, atnaujino prenumeratas ir J. Avižai ir M. Tamoliūnui Pietų Amerikoje.

— **Rev. Paul. Sabulis**, Waterbury, Conn., atnaujindamas prenumeratą, atsiuntė \$10; **Kun. V. Karalevičius**, Elizabeth, N. J., atnaujindamas pren., atsiuntė \$7.—

Geriesiems spaudos rėmėjams Administracija širdingai dėkoja. Tokių skaitytojų buvimas lengvina kaskart vis labiau sunkėjanti spaudos darba, ne tik brangstant spausdinimo išlaidoms, bet ir trupant, kai materialiai geriau įsikuria tautiečiai, seniesiems mirštant fiziškai, naujesiems — dvasiškai.

MIELAS SKAITYTOJAU, jeigu dar neatnaujinate savo prenumeratos 1957 metams, malonėkite tai padaryti dabar. Nelaukite asmeniškai paragavimo, nes tai administracijai sudaro bereikalingo darbo ir išlaidų.

LITHUANIAN REALTY COMPANY Charles Luksis, Realtor

Phone: NO - 41733
2648 Griffith Park Blvd.,
Los Angeles, Calif.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

Bendradarbiai:
B. Budriūnas — P. V. Raulinaitis

Kalba—naujas ginklas

Atkelta iš 13 psl.

Atsakant į šį klausimą, tektų ilgiau sustoti ir plačiau panagrinėti visą mokyklos tvarką, darbo organizaciją ir mokymo bei įdomias ir gan efektingas, šį metodą paremiančias, mokslo priemones. Bet tai sudarytų atskirą temą, ir jos nagrinėjimas nebeįsisektų šio informacinio rašinio rėmuose. Taigi, taupant laiką ir vietą, į patiektąjį klausimą galima atsakyti trumpu, bet tvirtu TAIP.

Gabesnieji studentai po vienerių metų studijų gali visai taisyklingai kalbėti, skaityti ir rašyti lietuviškai. Taip pat maiše niekas nebegalėtų parduoti nė silpniesniųjų studentų, jei jie tik įstengia nustatytą kursą baigti. Su kiekvienu kursą baigusiu nelietuviu studentu susikalbėsi lietuviškai.

Šalia tiesioginio kalbos mokymo studentai taip pat supažindinami su Lietuvos istorija, geografija, kultūriniais tautos aspektais, papročiais, ekonominėmis bei politinėmis problemomis. Vyrai traukia lietuviškas kariškas dainas, ir studentų parengimuose sėkmingai gali pasirodyti "lietuviškas" choras ir solo dainininkai.

Už savo darbą, pastangas ir pasiektus rezultatus studentai gauna ne tik baigimo pažymėjimus, bet ir akademinius kreditus, pripažįsimus visų Amerikos aukštųjų mokyklų.

J. K.

— **Vyt. Širvydas**, Norton, Vt. atsiuntė LD redakcijai savo redaguotą ir 1941 m. išleistą knygą "Juozas O. Širvydas. Biografijos bruožai." Knyga didelė, 493 psl., po plačios buv. "Vienybės" redaktoriaus biografijos turi apie 80 p. tame laikrašty bendradarbiausių rašto žmonių biografinių žinių "Kai kurie bendradarbiai".

Prof. Georges Matore, Paryžius, Prancūzija, lankėsi pas Los Angelėje gyvenančius savo pažįstamus lietuvius. Prof. Matore išvyko į Australiją šaukiamą prancūzų k. dėstytojų konferenciją. Kelionėje jis aplankė JAV ir Kanados universitetų prancūzų k. katedras. Prieš II pas. karą prof. Matore dėstė prancūzų k. Klaipėdos Pedagoginiame Institute ir vėliau Vilniaus universitete. Vilniuje jis vedė lietuvaite Janę Mačiukaitę; į Prancūziją grįžo 1943 m., kur ir dabar gyvena ir yra prancūzų civilizacijos kursų direktorius Sorbonos un-te.

PROF. G. MATORE, Paris, France, former professor of the french language in Klaipėda and University of Vilnius, visited recently his old friends in Los Angeles.

THE FEBRUARY 16TH HIGH SCHOOL in Germany. School operates on funds donated by Lithuanians throughout the world.

VASARIO 16-IOS VARDŲ gimnazijos rūmai Vokietijoje. Jie nupirkti, atremontuoti ir

išlaikomi pasaulio, ypač Amerikos, lietuvių aukomis. Gimnazija dar turi daug neišmokėtų skolų — visų mūsų gyvenančių turtingesniuose kraštuose, dėtis į rėmėjų būrelius ar siųsti pavienę auką išlaikyti lietuvių bėgusių žiburiai Vakarų Vokietijoje. Foto P. Jasjukonis

THE DAY HAS NOT COME YET

APPEAL TO CAPTIVE LITHUANIANS

Broadcast through the European Radio Service of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania

Brothers and Sisters: Your lives in our enslaved homeland are oppressed spiritually and exploited materially. You desire freedom and need bread. You are awaiting the day when the foreign subjugation will fall and when your homeland, Lithuania, will belong to you, free people. You will then have the right to freely elect the government of your choice, to choose where to live, how to plow your own fields, how to manage your enterprises. You are awaiting the day when not a single man will be subject to exploitation and unjust indemnity and when everyone will be assured of welfare benefits and social security.

You are awaiting the hour when nobody — workers, peasants or intellectuals — will be subject to spiritual violence, political persecution and economic exploitation of a foreign state or party which keeps captive people in slavery and greatest misery.

You know too well that all the captive nations are striving to break the yoke of Moscow's communism. The Poles have resisted. Even if they did not succeed to break the yoke completely, they gained some advantages. The Hungarians revolted. They were not "certain counter-revolutionary forces" as it has been said by the Kremlin; it was the Hungarian nation — the workers, peasants and intellectuals.

Although Moscow sent numerous military divisions against the

Hungarians and the Red Army drowned the Hungarian revolution in blood, the Soviets lost the battle — morally.

Now the free world realizes that Soviet words and deeds are different from what they sound; that the so-called Soviet "liberation" is actually the enslavement of nations under Soviet subjugation; that nations under Soviet domination have only one desire: to break the Soviet subjugation and regain genuine independence; and that the desire for national freedom and independence belongs to the entire population of the captive nations — workers, peasants and intellectuals, the old as well as the young. The free world realizes that it cannot peacefully coexist with the Soviet Union which keeps people and nations in slavery and is determined to annihilate the nations rather than to restore their independence.

At the Plenary Session of the United Nations all the free nations of the world attacked the massacre of freedom-loving people in Hungary, demanded the withdrawal of the Soviet Army and free elections in which the Hungarians could freely choose their government.

All the free nations belonging to the North Atlantic Alliance stated that the Soviet Armed Forces should withdraw from the captive countries of Eastern Central Europe and that the nations concerned should have the right of free elections in order to choose their government and way of life.

THE MUSEUM OF WAR as it looked on Independence Day in pre-war Lithuania.
KARO MUZIEJUS Vasario 16-sios iškilmių šviesoje Lietuvos Nepriklausomybės metais.

These rights belong also to captive Lithuania. The Supreme Committee for Liberation of Lithuania, the Lithuanian-American Council and the other Lithuanian institutions in the free world are doing their utmost to realize the liberation of captive Lithuania from Soviet occupation under any circumstances, to assure that Lithuania with territories belonging to her, neither as a whole, nor any part of it, would become a compensation for the big powers in a compromise or agreement made among themselves.

The Supreme Committee for Liberation of Lithuania is deeply convinced that Liberty and Peace in the world are indivisible and that without a free Lithuania there will be neither a free world nor universal peace.

Now, after the Soviet massacre in Hungary the Moscow deed is condemned by the entire civilized world and even by the neutrals of Asia and Africa as well as by many Communist Party members in the free world whom the Kremlin's hand cannot reach, not to mention the captive nations and even the Russian people under the Communist suppression. Hatred against Moscow and Communism, against the terror and willfulness excited such a flame of resistance that the captive people in Hungary actually met the Soviet tanks with bare hands. The pressure of condemnation of the free world as well as the hatred of the subjugated people against Moscow are the forces which bring nearer the liberation of the captive nations. However, neither, we, the Lithuanians, nor any captive nation separately can speed the events. Today, any active resistance would present the Soviet forces and their puppets a new opportunity to strengthen the Soviet terror and to start a new wave of deportations and executions of innocent people.

In this hour of great historical challenge when liberty is again moving across the Carpathian Mountain, please remain reserved and full of patience.

Do not demonstrate to the enemy your true feelings. Keep all your activity under strong control. Do not give to the agents of Moscow any opportunity for new persecution. Preserve yourselves, because your sacrifices were tremendous.

We want that our nation be saved from annihilation and that all its forces be preserved for the day when the chain of events in the world will bring about the genuine liberation of our captive nation.

The day has not come yet. However, it shall come. We wish to preserve a strong will to remain alive, to restore a free, democratic independent and better Lithuania.

Our thoughts, efforts and deeds are always with you in our captive homeland and with the victims of Soviet deportations in Siberia. (E.)

GENERAL VLADAS NAGIUS- NAGEVIČIUS, founder of the Museum of War and for many years its director. He later died in exile in the USA.

GEN. V. NAGIUS-NAGEVIČIUS, Karo Muziejaus Kaune steigėjas ir ilgametis jo viršininkas, miręs JAV-se.

MUSEUM OF WAR IN KAUNAS A Lithuanian Shrine

By STASYS RAŠTIKIS, Monterey, Calif.

Excerpt from Vol. II of "In the Wars For Lithuania", a best-selling memoir of modern Lithuanian history, published by Lithuanian Days.

Lithuania's War Museum was officially established on January 22, 1921 and dedicated February 16 of the same year. In 1930, to celebrate the jubilee year of Vytautas the Great, a large, beautiful building was erected for the Museum of War, and in honor of the great ruler of Lithuania the museum itself was named after Vytautas the Great.

The significance of the museum increased, when a simple, but together very original monument for those who died for Lithuania's freedom was erected in the museum's garden. This monument became even more loved by the whole

nation, when on Lithuania's Army Day, the 23rd of November, 1934, the body of the Unknown Soldier of Lithuania was buried at the foot of the monument.

From this day on the War Museum of Vytautas the Great became more than ever the main national shrine. During the national and church holidays, and on other occasions, thousands of Lithuanians gathered there to express their happiness and sorrow.

And the daily simple, but very beautiful, deep, and sensitive ceremonies by the grave of the Unknown Soldier touched every heart. To the background of the last rays of the sinking sun and the beautiful evening sky, at a certain hour, a Lithuanian soldier appeared in the high tower of the War Museum and sounded the familiar bugle sounds which echoed in the square of the Unknown Soldier.

THE OLD MUSEUM OF WAR with its characteristic tower in 1921.

Foto A. Balsys

SENASIS KARO MUZIEJUS Kaune su savo charakteringu bokštu, 1921 metais.

LITHUANIAN MAPS

Now available to Lithuanian Days readers

● BOOK MAPS WALL MAPS ●

Multicolored map of Lithuania, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age and Lithuania in the 15th century, showing place-names, waterways, cities, lakes, etc. This is the definitive map of 1939.

Compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Konupaila, K. Pakštas, Drs. M. Brakas, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

Only a limited supply available.
Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50

LITHUANIAN DAYS
9204 So. Broadway, Los Angeles 3
California

THE NEW MUSEUM OF WAR erected in 1930 to commemorate the anniversary of Vytautas the Great of Lithuania. Architect was V. Dubeneckis.

NAUJIEJI KARO MUZIEJAUS RŪMAI, pastatyti Vytauto Didžiojo — 1930 — metais.
Foto V. Augustinas

On September 8, 1937, 36 bells of combat were dedicated. From then on every morning, noon, and night, at certain hours, the bells tolled popular Lithuanian melodies. These bells of combat were named after fallen Lithuanian defenders and Lithuania's freedom battles.

The hymn "Marija, Marija, palengvink vergiją, išgelbėk nuo priešų baisaus" (Maria, Maria, ease our slavery, free us from the fearful enemy) sounded exceptionally beautiful. The Communist army, after it had occupied Lithuania, demanded that the bells of combat play a Bolshevik tune instead. On being told that this was technically impossible, the Bolsheviks ordered the bells to be silenced. The familiar Lithuanian melodies rang no more.

The War Museum had many different sections, among them the room of Vytautas the Great, with a great historical painting of the ruler and of the nation's might in Vytautas' time; the section of the Lithuanian Army and freedom battles, with pictures of engagements, histories of the divisions, photographs of distinguished soldiers; the section of arms, with many different collections; the section of prehistoric Lithuania, with many archeological curiosities, the petrified oaks of ancient Lithuanian fortresses; the aviation section, with the remains of the plane "Lituanica" and the relics of the conquerors of the Atlantic, Stepas Darius and Stasys Girėnas.

The aim of the War Museum was not only to collect Lithuania's historical material, but also to foster love for the native country. The museum was visited throughout the year by many people. After the

school year was over many students from every corner of the country filled the halls of the museum. The museum was the center for the most important national conventions and celebrations. The flag raising and lowering ceremonies and the commemoration of the nation's war dead at the museum became so popular that other Lithuanian cities and towns instituted their own ceremonies.

Even after the fall of Lithuania, when our political refugees were scattered throughout the many nations of the world, the ceremonies were repeated and are still being repeated by them. In the Lithuanian refugee camps in Germany, Austria, Italy and elsewhere national squares were dedicated and the old traditions of the Museum of War observed as of old. Today the Museum of War has become the national shrine of all Lithuania.

Both occupants, the Russians and the Germans, could not tolerate such a great, meaningful and influential center of Lithuanian patriotism. Both wanted to abolish the War Museum. Their aim was one, only their methods were different. The Russian Communists wanted to do away completely with the War Museum, but they did not succeed in this until the second occupation. Although the Nazis also attempted to destroy the museum by different means, they allowed its functioning throughout their occupation.

The last commemoration in honor of the Unknown Soldier took place on June 26, 1940. After that the fate of the museum was not clear. The occupants demanded its com-

plete liquidation, but later it was handed over to the Commissariat of Education and was renamed the Historical War Museum.

The grave of the Unknown Soldier and the monument for the fallen for Lithuania's freedom and independence alone were left, as if forgotten. Only from time to time there appeared a small bouquet of flowers on the grave, placed there by the unknown hand of a Lithuanian boy or girl.

Kas nori skaityti su jokia partija nesurištą laikraštį ir išgirsti objektų lietuvišką žodį visais svarbiais klausimais, tas skaito 8-10 psl. savaitraštį

NEPRIKL AUSOMA LIETUVA

"Nepriklausoma Lietuva" turi daug rimtų bendradarbių visuose kontinentuose ir duoda daug žinių iš lietuviškosios bendruomenės ir visos žmonijos gyvenimo sričių.

PRENUMERATA: Kanadoje \$5.00; Visose Amerikose — \$5.50; visur kitur — \$6.00 metams. Prenumeratą galima mokėti dalimis: pusmečiais, ketvirčiais, ir nuo to kaina nekinta.

Naujai atvykę "Nepriklausomą Lietuvą" gauna bargin, ligi jie gauna darbą ir užsidirba.

ADRESAS:
"Nepriklausoma Lietuva"
7722 George St., Ville Lasalle,
Montreal, P. Q., Canada

CONCERT FOR HUNGARIAN REFUGEES

• The Lithuanian Varpas Choir, under Stasys Gailevičius, gave a concert at a benefit for Hungarian refugees at Hart House Theatre in Toronto, Can., Jan. 15, 1957. Its reception by the local press follows in part:

"Most people think new Canadian choirs cannot sing anything except their own native folksongs. But the 500 music lovers who heard the Lithuanian Varpas choir last night at a benefit concert for Hungarian refugees at Hart House theatre found out differently.

"They were treated to a truly superb program of both classical and folk music by what is probably one of Canada's finest, and certainly most versatile, non-professional singing groups." (Eric Beiger, Toronto Daily Star, Jan. 16, 1957.)

"The concert by the Lithuanian Varpas Choir, under Stasys Gailevičius... was more than a musical event.

"The outstanding features of the singing of Vaclovas Verikaitis were its sympathetic and expressive quality and his use of the color in his voice to convey the feeling and character of his songs — aspects particularly notable in his operatic arias." (Frank Haworth, Toronto Globe and Mail, Jan. 16, 1957.)

DEAR READER

If you have not as yet renewed your subscription for 1956-1957, please do so now! Individual billing is costly and time-consuming.

From the Lithuanian Poets

F A R E W E L L !
(Sudieul!)

MAIRONIS (1862-1932)

*I shall not see those mournful features
For endless heavy days to come.
Again fate gambles with her creatures,
Again two stricken hearts grow numb.*

*When shall we meet? It is unwritten
In signs that you and I have read;
But we have many times been smitten,
And more than once our hopes lay dead.*

*Farewell! Though ruthless and persistent
Fate's persecution, may despair
Never reveal you unresistent
And bow the glory of your hair.*

*Farewell! No tears! When lilacs flower
Again next spring in hallowed white,
If our two hearts survive that hour,
Mine will be filled with your delight.*

Translated by W. K. MATTHEWS

K. STEPONAVIČIUS, director of the chorus Pirmyn. He celebrated his 50th birthday last year. — Chicago, Illinois.

K. STEPONAVIČIUS, Pirmyn choro dirigentas, pernai sulaukęs 50 metų amžiaus.

A LIFETIME OF MUSIC

Conductor K. Steponavičius observes 50th Birthday Anniversary

One rarely meets a man of such energy, determination and wide aims as composer Kazys Steponavičius. His record of twenty-seven years as director of the Pirmyn Chorus in Chicago is ample proof of this. During this time he has made the chorus an important cultural asset to the Lithuanian community.

Many choruses and choirs have risen and fallen in the past, but that headed by Steponavičius has endured by reason of the calibre of its singers and the patient devotion of its leader. After the war many of the singers turned away from music and audiences sought other entertainment, so that Steponavičius on occasion had to dip his hand into his own pocket to keep the group from disintegrating. Through his faith and sacrifice the Pirmyn singers not only maintained solidarity but rose to new musical heights.

Kazys Steponavičius was born in Brooklin, Mass., in 1906, of immigrant Lithuanian parents. He knew Lithuania only from pictures and the stories told by his mother and father. He early dreamed of visiting Lithuania and tasting of its life first hand. He later realized his dream.

He began to study music under Mikas Petrauskas, later he enrolled at the New England Conservatory of Music in Boston. In 1925 Steponavičius moved to Chicago, where he continued his studies at the American Conservatory of Music. In 1929 he was graduated with the customary degree from the Lewis Institute and by reason of his academic excellence appointed an instructor of theory and violin.

While still a student Steponavičius entered Lithuanian activities and began his career as conductor with such vocal groups as the Aidas and Lyra. The largest and most talented group of singers at the time were the Birutė chorus headed by Stasys Šimkus. When Šimkus left for Lithuania he recommended that the conductorship be turned over to Steponavičius, and the latter directed the singers for the first time on October 21, 1928. He later formed an orchestra which appeared together with the "Birutė" Chorus.

On being invited to head the "Pirmyn" Chorus in 1930, Kazys Steponavičius assumed duties that he carries on to this day. His singers have performed not only in Chicago but in New York, Cleveland,

Tas gyvena be baimės, kas moka apsaugoti savo sveikatą.

A P S I D R A U S K I T E

Susivienijime Lietuvių Amerikoje — seniausioj, skaitlingiausioj ir turtingiausioj lietuvių apdraudos ir visuomeninės veiklos organizacijoje, veikiančioj nuo 1886 metų. Susivienijimas teikia: —

Sveikatos apdraudą iki \$325.00 mėnesiui;
Gyvybės apdraudą iki \$10,000.00;
Pinigų taupymo ir kitokią apdraudą vyrams, moterims ir vaikams

SUSIVIENIJIMO TURTAS — VIRŠ TRYS MILIONAI DOLERŲ!

Dėl platesnių informacijų kreipkitės į vietos Susivienijimo kuopą arba rašykite:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30th Street, Dept. LD New York 1, N. Y.

GEROS ŽINIOS

DOVANŲ SIUNTINIUS

Įvairių rūšių rūbus, vartotus ir naujus, medžiagas ir maistą.

Taip pat galite siųsti visokių vaistų.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS.

Per visiems žinomą

ROUND THE WORLD TOURISTS

vienintelį atstovą Pacifico pakrašty.

WE 3-8491

334 No. Fairfax Ave. Los Angeles 36, Calif.

Jūs galite siųsti savo artimiesiems į Lietuvą

WE 4-7838

"G A R S A S"

SAVAITINIS LRKSA ORGANAS

Rašo apie Amerikos ir viso pasaulio lietuvių gyvenimą, fraternalę, tautinę, kultūrinę ir politinę veiklą.

Prenumerata: metams—\$2.00; pusmečiui—\$1.00. Užsienyje: metams—\$3.00, pusmečiui—\$1.50.

"Garso" spaustuvių puikiai atlieka visokius spaudos darbus greitai ir pigiai.

ADRESAS:

"Garsas", 73 E. South St. (P. O. Box), Wilkes-Barre, Pa.
Telephone W-B 3-4711

Detroit, St. Louis, Springfield, Kenosha, Racine, Waukegan and Toronto, Can.

In 1938 Kazys Steponavičius and the Pirmyn Chorus toured Lithuania with 26 concerts, stopping at Kaunas, Vilnius, Klaipėda and Palanga, among others. In 1941 the Pirmyn Chorus won the A Class prize given by The Chicago Tribune in a song festival. From 1941 Steponavičius began to give operas and operettas in the Lithuanian language, and the company's present repertory includes The Gypsies (Šimkus), The May Queen, The Merry Widow, Carmen, Cavaleria Rusticana, Elixer of Love, The Gypsy Baron and others.

K. STEPONAVIČIUS (center) after a performance of The Merry Widow in Toronto, Canada.

DIRIGENTAS KAZYS STEPONAVIČIUS (vidury) po "Linksmosios našlės" pastatymo Toronte, Kanadoje.

Steponavičius' musical activity takes him outside the Lithuanian colony as well. He has given many violin recitals, he is a member of the Chicago Businessmen's Symphony Orchestra, and he works with three Croatian choruses.

For his achievements in music

Kazys Steponavičius holds the Order of Grand Duke Gediminas and the Young Lithuanian (Jaunosios Lietuvos) Society's medal (2nd Class).

Steponavičius' activities range far and wide and he has many plans for the future. He intends

to give operas in the Lithuanian language. One of his first concerns now is a project to give the Strauss operetta The Bat (Šikšnosparnis).

The Lithuanian community is grateful to Kazys Steponavičius and hopes to see him attain to even greater musical heights.

Jer. Ignatonis

THIS IS A SCENE FROM CHICAGO WORLD'S FAIR of 1933. In center is conductor K. Steponavičius. In front row with program in hand is the former Jievtė Paulekiūtė (later Bobo Rockefeller) who was chosen Lithuanian Queen. (Darius and Girėnas took off for Lithuania on the same day).

Readers will doubtlessly recognize old friends and relations in the first row. The

Editors will be pleased to identify them with the readers' help.

LIETUVIŲ DIENA pasaulinėje parodoje Chicagoje liepos 16 d. 1933 m. Vidury matyti dirigentas K. Steponavičius. I-je eilėje (su programa rankoje) sėdi Jievtė Paulekiūtė (vėliau Bobo Rockefeller), kuri tą dieną buvo išrinkta karalaite. Skaitytojai, be abejo, pažins dalyvių, ypač sėdinčių pirmose eilėse, o kai kas gal ir patį save suras.

LITHUANIAN COUNTRY: 1. Foreground: a Lithuanian village and stylized cross; in the distance, the Lithuanian countryside. 2. A sower in the fields in early morn. 3. A mower whets his scythe. 4. A girl holding a sheaf of grain in the fields.

LIETUVOS KAIMAS. 1. Tolumoje bendras kaimo vaizdas, arti stilizuoto kryžiaus viršūnė. 2. Sėjėjas anksti rytą laukuose. 3. Pjovėjas laukuose pusto savo dalį. 4. Mergaitė laukuose su javų pėdu.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. BERNOTAS, Waterbury, Conn.

Lithuania is an agricultural country. About 70% of the inhabitants are engaged in farming. About 45% of the land is arable, 20% forest, 25% pasture and grazing.

The chief crops are rye, wheat, barley, oats, peas, potatoes, flax and sugar beets. Dairy farming and hog raising are also well developed.

The main items of export in pre-war days were: meat, butter and eggs (40%), cattle (12%), lumber and cellulose (20%), seeds (5%), flax

(12%), and industrial products (4%).

The Lithuanian farmer is industrious and loves his soil. His fondest dream is to acquire a piece of land that he can call his own.

Formerly the Lithuanians had lived mostly in villages, but in the years before the war the majority had farms of their own. Each farm had its flower garden and orchard. The favorite flower was the rue. Handcarved wayside crosses were to be found everywhere. The Lithuanian considered the cross his safeguard in all things.

Lithuanians love song and sing everywhere, at work in the fields, at home, at parties; they sing mournful dirges for their dead.

Lithuania is a land of plains. Large mountains do not exist. There are only rolling hills grown over with woods. Rivers and lakes are plentiful. These are honored in song and tale. The largest river of Lithuania is the Nemunas, originating in White Russia and flowing across the country to empty

THE THIRD INTERNATIONAL CONVENTION OF CATHOLIC YOUTH in Rome, Italy, Dec. 11-18, at which Lithuania was represented by V. Memėnas, pres., Rev. A. Geryba and Rev. Poinmanskis.

III-jo tarpt. Katalikų Jaunimo kongreso atidaryme tarp aukštųjų svečių matyti (l-je eilėje iš kairės): Lenkijos Ambasadorius prie šv. Sosto, vysk. Padolskis, Armėnų vyskupas, Italijos valstybės psekretorius Russo ir Austrijos Ambasadorius prie šv. Sosto.

into the Baltic. Among the larger streams opening into Nemunas: the Merkys, Neris, Nevėžis, Šešupė, and Dubysa. Other rivers: the Jūra, Minija, Venta, Mūša, Nemunėlis, and Šventoji.

From the west Lithuania borders on the Baltic Sea. The gradually rising shores afford good bathing and fishing. The shore itself is either thickly grown over with spruce or is covered with colorful sand dunes. Amber is found in the Baltic and is manufactured into jewelry, which Lithuanian women prize.

Lithuania is bordered by Latvia and Estonia in the north, White Russia and Russia in the northeast, Poland in the east, Germany in the south and southwest.

A view of the river Venta. The Venta begins in Lithuania and flows across Latvia. This stamp was issued by Latvia.

Gražiosios upės Ventos vaizdas. Venta prasideda Lietuvoje, teka per Latviją ir įteka į Baltijos jūrą. Latvių išleistas p. ženklas.

THE COMMUNIST TRUTH

About American Democracy

Radio Vilnius (Home Service) December 16, 1956:

"The tale that the Constitution of the United States is a democratic one is false... The constitution of 1787 was drafted by bankers, big land owners, extortionists and slave-keepers... The few liberties which were included in the constitution, exist no more... Even if an American worker would like to go and vote, he cannot... because there are too many limitations and restrictions which block his road to the polls."

Students and the general reader will be interested in knowing that there now available an

**NEW
ENGLISH-LITHUANIAN DICTIONARY**
with approximately 20,000 entries,
compiled by V. Baravykas, published by
TERRA.

Partial list of contents includes abbreviations in use in England and the U. S., geographical names and proper names.
368 pp. \$4.00

This dictionary is available direct from
Lithuanian Days Publishers,
9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

The Lithuanian country side, with trees, stylized crosses, placid lake and island on which are ruins of a castle, people greeting the dawn. Drawing by A. Zmuidzinaučius.

Lietuvos gamtovaizdis: svajingi medžiai, stilizuoti kryžiai, ramus ežeras, jo saloje — senos pilies griuvėsiai; susirinkę žmonės sveikina tekančią saulę. Dail. A. Zmuidzinaučiaus piešinys.

AT THE FIRST INTERNATIONAL CONVENTION OF THE CHRISTIAN DEMOCRATS in Nov., 1956, Paris, France. Represent Lithuania were Prof. K. Pakštas, E. Turauskas and Dr. Vl. Viliamas. At reception, left to right: Dr. S. Bačkis, Lithuanian Minister to Paris, D. Pala, Dr. V. Viliamas, C. Dulles.

LIETUVIAI I-sios pasaulinės krikščionių demokratų konferencijos metu Paryžiuje.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● A troupe of Lithuanian folk dancers from Baltimore, Md., took part in the inauguration program in Washington, D. C.

● O. Bačkienė, Paris, France, sat at the meeting of the international council of the World Mothers Movement. The organization plans to publish a book on Mother in International Literature next year. Lithuanian writers Milašius and Nelė Mazalaitė will be given space in the book.

● The Lithuanian Legation at Rio de Janeiro has been invited to take part in an international exhibit of children's books.

● Student S. Šoliūnas, now in attendance at the University of Illinois is winner of the Lithuanian Front Scholarship. Judges were: Dr. J. Kazickas, D. Karaliutė, J. Baužys and others.

● N. M. Redanskaitė is employed by the presidential bureau of the Republic of Argentina. She won position through academic excellence.

● Lithuanian artists Ratas, Šalcauskas, Simkūnas, Žygas and Mikševičius showed their paintings at an exhibit of modern art in Sydney, Australia.

THE YOUNGEST LITHUANIAN CHESS PLAYER, Gediminas Kuodis, 12, Boston, Mass., who scored points from Boston College, Harvard University and others.

GEDIMINAS KUODIS, 12 metų mokinys, jauniausias Bostono lietuvių šachmatininkas, lošia su S. Kontautu; Kuodis surinko savo komandai 4 taškus (iš 6 rungtynių), įveikdamas ko'legių ir universitetų lošėjus. Gale matyti K. Merkis ir dr. A. Kapočius.

LITHUANIAN ARCHITECTURE on display at exhibit in Sao Paulo, Brasil, Nov. 1 — Dec. 1, 1956. Exhibit was organized by Eng. M. Ivanauskas and supervised by A. Polišaitis, Lithuanian Consul. There were five different sections occupying 100 sq. meters of space.

LIETUVOS ARCHITEKTŪROS PARODOS S. PAULO miesto Centrinėje Bibliotekoje 1956 m. lapkričio mėn. dalis, kurioje vaizduojama Lietuvos architektūra. Parodą suorganizavo dail. statybos inž. M. Ivanauskas. Parodoje buvo 5 skyriai: Istorinė Lietuva, Liaudies architektūra, Lietuvos pilys, Istoriniai stiliai ir Atgimimo metų lietuviškoji architektūra. Taip pat buvo išstatyta architektūros, meno ir kt. liet. knygy.

MRS. BETTY WHITE (Elzbieta Šimonis) is an alarm dispatcher clerk for the Pasadena Fire Dept. Formerly of Orange, Mass., Mrs. White has resided here since 1936. She is a graduate of Pasadena City College. She is trying to locate her father Bronislovas Šimonis, last heard of in Cleveland, Ohio, in 1929.

Mrs. B. WHITE (E. Šimonytė) Pasadenos, Calif., ungniesių centrinės budėtoja, apie kurią parašė ir šią nuotrauką pirmame psl. įsidėjo vietos laikr. "The Independent".

● A section on Lithuania will appear in a forthcoming book on the condition of the Roman Catholic Church behind the Iron Curtain. The book will be published in Rome, Italy, and presented to the Pope on his 80th birthday. Editor is the Rev. Mincevičius.

● Attorney Mrs. Z. Shallna, of S. Boston, Mass., has a seat at the UN as a representative of the International Federation of Business and Professional Women's Clubs. She is also a long time member of the Massachusetts State Unemployment Insurance Department.

● The Sheed and Ward's Own Trumpet, No. 49, Christmas 1956, a publisher's bulletin, contains an article from *Shrines of Our Lady*, Our Lady of Šiluva, by Sister Mary Jean Dorcy, O. P. It tells of the miraculous visitation of the Blessed Virgin Mary in Šiluva, Lithuania in the 16th century.

U. S. Department of State, Washington, D. C.:

To the Lithuanian American Council Chicago, Illinois

December 10, 1956
THIS GOVERNMENT HAS ALWAYS SUPPORTED AND STILL SUPPORTS THE RIGHT OF THE PEOPLES OF THE BAL TIC STATES TO THEIR OWN NATIONAL EXISTENCE. ANY PRESS REPORTS TO THE CONTRARY ARE IN ERROR.

MICHIGAN FARM CHEESE Dairy, Inc.
FOUNTAIN, MICH.
Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai. Užsisakykit, tada patys įsitikinsite. Taip pat gaminam didelius sūrius subuvimams ir kitoms progoms pagal užsakymą.

LIEVUVIŠKAS BAUBLYS
 Kanadoje.
 Nuotraukoje matome
 K a z ė n u s,
 Britų Columbijos miškuose,
 prie trobelės, padarytos
 iš cedar medžio
 kamieno,
 kuris turįs
 arti 2-jų tūkstančių metų
 senumo.

A LITHUANIAN HOUSE
 fashioned from the trunk
 of a tree in British Columbia.
 Tree is said to be
 2,000 years old.
 Standing by are Mr. and Mrs.
 K a z ė n a s, who built it.

Foto E. Gumbelevičius

The tree trunk house in old Lithuania, an artistic representation by Lith. artist Telesforas Valius.
 It housed an ethnographic museum which was founded by Dionysus Poška 19th c. Lithuanian poet.
DIONIZO POŠKOS LAIKAIS Dail. Telesforo medžio raiziny

BAUBLYS

Baublys šiaulių "Aušros muziejaus kieme;
 prie jo stovi Selmistraitis, dabar gyvenąs
 Los Angeles, Calif.

Mr. Selmistraitis stands beside a tree
 trunk house in Lithuania.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

Amsterdam, N. Y.

WCSS — 1490 kil.
Lietuviška programa
Sėkmadieniais 7—8 val. vakaro
Programos vedėjas — Juozas Olšauskas.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas — Leonardas Hartvigas.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
Saturdays — 12:30 — 1:00
KALI— 1430 kc Radijo stotis
Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60th Street,
Los Angeles 43, Calif. Phone: AX. 5-2260.
Reikalų vedėjas — George Rudelis, 5027 Zelzah St.,
Encino, Calif.
Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St
Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė
Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles
Sėkmadieniais 12:30 - 1:00 vidurdienį
Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.
Phone SARatoga 7-7963.

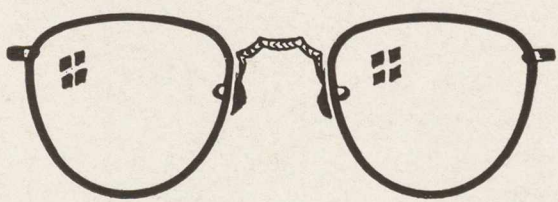
So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa
Boston 15, Mass - WBMS - 1090 kilocycles
Sėkmadieniais 12:30 iki 1:00 val. pietų metu
Vedėjas - P. Viščinis
31 Bunker Ave., Brockton 4, Mass.
Tel. Brockton 8-1159-R

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje,
veikianti nuo 1934 m. balandžio mėn.
Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles
Sėkmadieniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus
Muzika, dainos ir Magdūtės pasaka
Direktorius S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. AN 80489

ROMA—ITALIJA

Circonvallazione Appia 158
Transliuojama kasdien
Trumposiomis bangomis
Vedėjas kun. V. Kazlauskas

EYES EXAMINED GLASSES FITTED

DR. MICHAEL HOLLINGER

Optometrist

329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.
Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namai

935 W. Washington Blvd. Los Angeles
Richmond 9-1061 Richmond 9-1062

Madrid, Espana

LIETUVIŲ RADIJAS

Paseo del General Primo de Rivera 25
Transliuojama kasdien
nuo 21 val. 30 minučių iki 21 val. 45 min. Lietuvos laiku,
31, 32, 42 ir 49 metrų bangomis.

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours
Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas
Tėviškės Garsų programą transliuoja
kiekvieną penktadienį 7: —7:30 v. v.
per W D O K stotį banga 1260
Programos vedėjas — Juozas Stempužis
1203 E. 74 Street, Cleveland 3, Ohio
Telef. EX 1-2296

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"

Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 1:00 - 1:30 P.M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone BRoadway 32224

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda
girdime kiekvieną šeštadienį, 4:00—5:00 val. popiet
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)
Direktorius - Jokūbas J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Tel. WAverly 6-3325

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles
Sėkmadieniais nuo 12:30 iki 1:00 po pietų
Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
1518 Mc Farland Rd., Pittsburgh 16, Pa.
Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"

WAMO — 860 on your dial
Pittsburgh's Country and Western Music Station
Producer and Announcer: Frank J. Saldukas
5915 Elwood St., Pittsburgh 32, Pa.
Assistant: George Žilinskas.

ANTHONY F. SKIRIUS INSURANCE AGENCY

9204 S. Broadway Los Angeles 3
Phone PLYmouth 4-1377

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD, Calif.

New Telephone: NOrmandy 5-3351

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa Bendruomenės Balsas

Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programa sėkmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų
iki 4 val.
Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias,
muziką, skelbimus.

Pusvalandžius redaguoja redakcinis kolektyvas. Bendruo-
menės Balso reikalais rašyti: A. Gaigalui, 335 Titan St.
Phila.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles

Programa transliuojama kiekvieną sėkmadienį
9:30 iki 10:00

Pirmininkas Pranas Saladžius, 309 Alphonse St.
Pirm. pavad. Petras Armonas, 75 Clairmount St.
Skr. Vytautas Žmuidzinas, 213 Berlin St.
Kasin. Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.
monas, A. Cieminis, St. Ilgūnas, Br. Krokys, H. Žemelis,
Vald. narys Albinas Apanavičius, 44 Barons St.
Programos vedėjai: D. Podelytė, P. Armonas, A. Cie-
minis, St. Ilgūnas, Br. Krokys, H. Žemelis, V. Žmuidzinas.

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai

CHUM - 1050 banga - Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniais nuo 3 val. iki 4:15 po pietų
Programos vedėjas J. R. Simanavičius, 77 Salem Ave.,
Toronto, Ont., Telefonas OL - 1274

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS

Washington, D. C.

Kas dieną pusės valandos programa Lietuvos laiku
girdima 19 val. 30 minučių trumposiomis
11, 13, 16, 19 ir 25 mtr. bangomis.
New Yorko laiku — 11,30 val., Melbourne — 2,30 ryto,
Buenos Aires — 1,30 p. p.
Programa kartojama
vidurnaktį — 24 val. — 31 ir 49 mtr. bangomis;
rytą — 6 val. 45 min. — 19, 25 ir 31 mtr. bangomis.
15 val. — 11, 13, 16 ir 19 mtr. bangomis.
N. Y. — 11,15 vakare, Melb. — 2,15 p.p., Buenos Aires
— 1,15 val. naktį.
N. Y. 7 val. ryto, Melb. 10 val. vak. B. A. 9 val. ryto.

Europa

Kasdien pusės valandos programa
21 valandą — 16, 19 ir 25 mtr. bangomis.

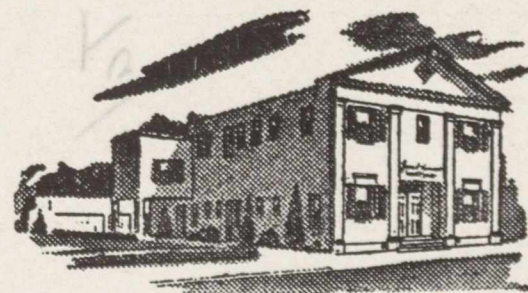
Programa kartojama 3 kartus:
24 val. 45 min. 19, 25 ir 41 metro bangomis;
N. Y. 4,15 val. pp., Melb. 7,15 val. ryto, B. A. 6,15 pp.
6 val. 45 min. ryto 19, 25 ir 31 m. bangomis;
N. Y. 10,45 val. vak. Melb. 1,45 val. pp., B. A. 12,45 n.
ir 15 val. 30 min. 19, 25 ir 31 metro bangomis.
N. Y. 7,30 val. ryto, Melb. 10,30 val. vak., B. A. 9,30 r.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.
Director Mrs. M. J. Colney
Assistants Anthony Paliulis, Martin Kleinaitis
148 Grand St., Waterbury 5, Conn.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus
Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK MORTUARY

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 18

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

MONUMENT TO LITHUANIAN WAR DEAD IN KAUNAS (See story inside)